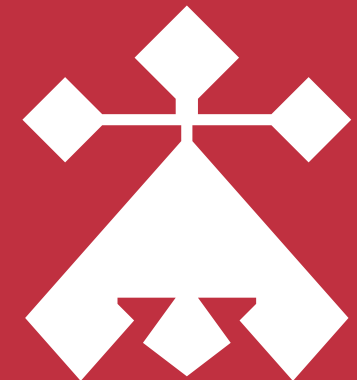
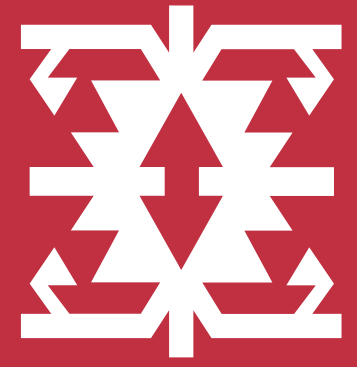

TÜRK DÜĞÜMLÜ HALILAR ATLASI

MOTİFLERİN
HİKAYELERİ

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI SİVİL TOPLUMLA İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN KATKILARI İLE
UŞAK İLETİŞİM DERNEĞİ TARAFINDAN HAZIRLANMIŞTIR

Türk Düğümlü Halılar Atlası ve Motiflerin Hikayeleri

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

**SİVİL TOPLUMLA
İ L İ Ş K İ L E R**

G E N E L M Ü D Ü R L Ü Ğ Ü

Destegi İle Tarihi ve Kültürel Değerlerin Korunması Amacı İle Hazırlanmıştır

Proje Ortağı Uşak İletişim Derneği (Kütük No: 64-007-199)

www.turkdugumlulahilaratlasivemotiflerinhikayeleri.org.tr

Proje Koordinatörü: Soner Demiröz

Uşak İletişim Derneği Başkanı: Utku Demiröz

İçindekiler:

İletişim Derneği Başkanı Utku Demiröz'ün Yazısı

Uşak Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanı Osman Çalikuş'un Yazısı

Dr. Burak Öztan'ın Yazısı

Kolleksiyoner, El Dokuma Halı Ekspertizi - Mimar Umut İbrahim Demiröz'ün yazısı

Tarih Boyunca Türk Düğümlü Halılar:

Türk Düğümlü Halılar Teknik Detayları

Türk Halılarında Kaliteyi Oluşturan Kriterler

Düğümlenmiş Hikayeler...

120 Motif 120 Öykü Motiflerin Sessiz Hikayeleri

Türklerden Miras Türk Düğümlü İran Halıları

Türk Düğümlü Halılar Ve Motiflerin Hikayeleri Seminerinin Sergi Salonundan Kareler

Türk Düğümlü Halılar Ve Motiflerin Hikayeleri Seminerinden Kareler

Türk Düğümlü Halılar Ve Motiflerin Hikayeleri Seminerinden Sonra Gerçekleştirilen Ziyaretler

Türk Düğümlü Halılar Ve Motiflerin Hikayeleri Seminerinin Basında Yansımaları

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Ana Sayfasında Projemize Yer Verildi

Seminere Katılan Konuklara Kokteyl Salonunda İkramda Bulunuldu

Seminere Katılan Lise Ve Üniversite Öğrencileri İçin Araç Tahsisi Gerçekleştirildi

Projemizden Fotoğraflar ve yazılar

Uşak İletişim Derneği Adres: Ünalın Mah. Barbaros Cad. No: 73/A Uşak

Proje Sorumlusu İrtibat Tel: 0505 409 28 66

**BU ATLASIN HAZIRLANMASINDA DAİMA DESTEKERİNİ GÖRDÜĞÜMÜZ UTSO YÖNETİM KURULU BŞK. SN. SUAT SELİM KANDEMİR'E,
ÇOK DEĞERLİ YÖNETİM KURULU ÜYELERİNE VE MECLİS BŞK. SN. OSMAN ÇALIKUŞ'A
AYRICA ÖZTAN HASTANELERİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI SN. DR. BURAK ÖZTAN'A TEŞEKKÜR EDERİZ**

***"Türk Düğümlü Halılar Atlası" projesiyle
Türk milletinin adeta hafızasını oluşturan
kültürümüzün tarihsel zenginliğinin
araştırılarak el düğümlü halıların aslına
uygun yaşatılması ve tanıtılması
sağlanmıştır"***

"Türk Düğümü Halı Atlası" projesi ile amacımız; kaybolmaya yüz tutan geleneksel el dokuma el düğümlü halılarımızın kültürümüzün korunarak yaşatılması ve zengin kültürel birikimin gelecek nesillere aktarılmasıdır. Küreselleşen dünyada, yerel kültürlerin korunarak yaşatılması ve evrensel kültürle buluşturulması büyük öneme sahiptir. Tarih boyunca köklü bir mirasa sahip olan Türk el düğümlü halı kültürü, son yıllarda geleneksel değerlerini hızla kaybetmekte ve çeşitli nedenlerle modernize edilerek aslından uzaklaşmaktadır.

"Türk düğümü halı Atlası" projesi ile öncelikle tarihte Avrupa saraylarını süsleyen Uşak el dokuma halılarının ve Türklere özgü olan el düğümü tekniklerinin dünyanın bir çok bölgesindeki kültürün araştırılarak verilerin tek bir kaynaktan toplanması; geleneksel el düğümü el dokuma halılarının bölgesel hatta il bazında incelenmesi ve teknik yönden detaylandırılması amaçlanmış ve bu atlas ile bu amaç gerçekleştirilmiştir.

Bölgesel el düğümlü halıların tespit edilerek incelenmesi; kimliklendirilmesi, kataloglanması, üretilmesi ve geleneksel yöntemlerle üretilmiş olanların korunmaya alınması projemizin temel unsurunu oluşturdu. Kültürel miras, toplumun kültürel zenginliğini, değerlerini ve geleneklerini geçmişten miras alarak geleceğe aktaran değerler bütünüdür. "Yaşayan Miras" olarak da adlandırılan kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere doğru aktarılması, milletler için hayati öneme sahiptir. Kültürel değerlerini koruyarak yaşatan ve evrensel kültürle bağ kurabilen toplumlar, küreselleşen dünyada milli kimlikleriyle söz sahibi olabilirler.

Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya getirdikleri ve Selçuklu döneminde Anadolu'nun yerel kültürleriyle zenginleştirerek geliştirdikleri el düğümlü halı, kültürümüzün en önemli kollarından biridir. Türk düğümlü el halıları Türk insanının duygu ve düşünce dünyasını yansıtan çok zengin bir motif zenginliğine sahiptir.

Tarihsel süreçte yayıldığı geniş coğrafi alanda kültür etkileşimi ve inançların etkisiyle yaşadıkları her toprakta izlerini bırakan Türkler, dokuma kültürleri ile de karşılaştıkları toplumları etkilemişlerdir. Proje kapsamında, geniş bir araştırma süreciyle yürütülen yöresel el düğümlü halıların kimliklendirilmesi, kataloglanması ve analiz aşaması çalışmaları, saha araştırmalarıyla genişletilerek elde edilen verilerin kitaplaştırılması hayata geçirilmiştir. Böylece, Orta Asya'dan, Anadolu'ya, İran'dan, Azerbaycan'a, Türkmenistan'dan, Afganistan'a, Hindistan'a kadar Türk el düğümü teknikleri kullanılarak elde dokunan halıların envanteri de çıkartılmıştır.

"Türk Düğümü Atlası" projesinin kapsamını; Uşak ilinde gerçekleştirilen proje lansman sergisinde; araştırması yapılan el düğümlü halılardan akademik danışma kurulu tarafından belirlenen; 120 örnek kimliklendirilerek tanıtılmıştır.

"Türk el düğümü halıları Atlası" projesinin ülkemizin tüm bölgelerini kapsayan ulusal ölçekte ve çok geniş kapsamlı bir proje olması nedeniyle bir yıllık araştırma süreci, çok yönlü olarak çeşitli kurum ve kuruluşlarla paralel çalışmalar halinde yürütülmüştür. Ülkemizdeki yedi coğrafi bölge ve 81 ile ait dokumaların geçmişteki ve günümüzdeki durumlarının tespiti, ham madde, teknik ve malzeme yönünden özelliklerinin detaylı incelenmesi amacıyla geniş bir akademik literatür taraması da yapılmıştır.

Bu projede emeği geçen fikir ve önerileri ile destek sağlayan herkese teşekkür ederiz.

Saygılarımla,
Utku Demiröz
Uşak İletişim Derneği Başkanı

Türklerin Dünyaya Mirası

Türk Düğümü Nedir?

Gördes düğümü, çift düğüm, simetrik düğüm ya da kapalı ilme, Türk halılarında kullanılan düğüm çeşidi. Aslında bu düğümün gerçek adı Türk düğümüdür. Özellikle İngiliz halı şirketleri Anadolu'da halı dokuttukları ve dünyaya pazarladıkları dönemde daha egzotik bir isim olması için Gördes düğümü adını kullanmışlardır.

Dünyada el halılarında kullanılan iki önemli düğüm tipinden birisidir (diğeri İran-sine düğümü). Türk düğümünde, ilme iki çözgü telinin de etrafına dolanarak çözgü tellerinin arasından çıkarılma yöntemiyle bağlanır ve kesilir. Böylelikle düğüm iki çözgü telini de sarmış olur. Daha çok geometrik, üsluplanmış ve köşeli desenler için elverişlidir. Türk düğümü ile dokunan halılar İran düğümü ile dokunanlara göre daha sağlamdır; çünkü halı eskidikçe tüyleri dökülse bile lupu (ipin ucu) kalır ve halı desen ve rengini korur.

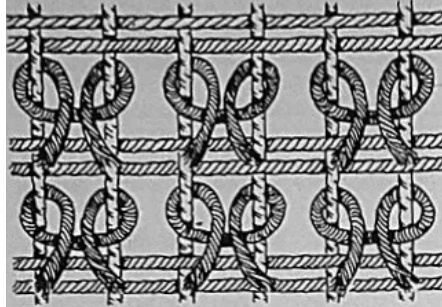
Türk düğümü, Isparta halıları ile bazı Hereke halıları hariç Türk halılarında, Kafkas halılarında, bazı İran ve İngiliz halılarında kullanılmıştır. Tarihte bilinen ilk el düğümlü halı olan Pazırık Halısı da Türk düğümü ile dokunmuştur. 10 santimetrekarede 36000 Türk düğümü bulunur.

Türk Düğümünün iki türü görülmektedir:

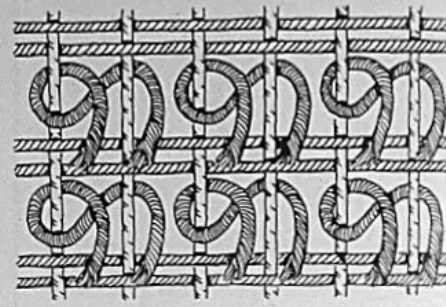
İç Anadolu Bölgesi'nde kullanılan düğüm şeklinde; iplik, çözgü çiftinin önce öndeki sonra arkadaki teline dolanarak bağlanır; Batı Anadolu'da kullanılan düğümde aynı işlem ters uygulanmaktadır. Bu değişiklik halının kalitesini etkilememekte, yalnızca Batı Anadolu'da dokunan halıların hav kesiminde kolaylık sağlamaktadır.

Dünyada Bilinen Düğüm Çeşitleri

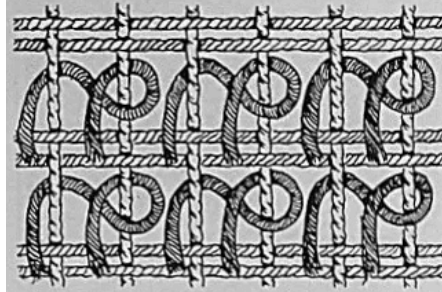
Halının dokunuş tekniğinin en önemli ögesi düğümlerdir. Düğümler çeşitli isimlerle anılırlar ve çeşitli tekniklerde dokunurlar.

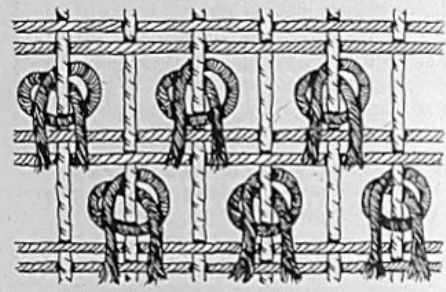
Çizim 33 — Gördes veya Türk düğümü,

Çizim 34 — Sine düğümü sağa doğru,

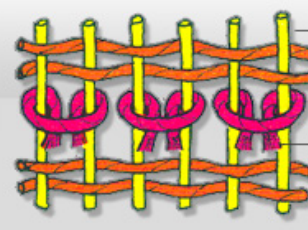
Çizim 34a — Sine düğümü sola doğru,

Çizim 36 — Tek argaca düğüm, İspanyol düğümü,

Türk Düğümü

İNŞ. MÜH - OSMAN ÇALIKUŞ
Uşak Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanı

Değerli Okuyucular,
15. yüzyıldan itibaren Osmanlı halıcılığının en önemli merkezlerinden biri haline gelmiş Uşak, sanat ve zanaatkarlığın bulunduğu özgün eserleriyle dünya çapında tanınarak ülkemizin kültürel mirasına eşsiz katkılar sağlamıştır.

Özellikle Kanuni Sultan Süleyman döneminde "Saray Halısı" olarak ünlenen Uşak halıları, kapitülasyonlarla Avrupa pazarına açılarak kıtanın seçkin ailelerinin vazgeçilmezleri arasına girmiştir. Lotto ve Holbein gibi ünlü ressamların tablolarında yer alan bu halılar, hem dokuma teknikleri hem de özgün motifleriyle dönemlerinin sanat anlayışını en iyi şekilde yansıtmıştır.

Osmanlı saraylarından Avrupa şatolarına, camilerden kiliselere kadar geniş bir coğrafyada prestij sembolü olarak benimsenmiş olan Uşak halıları, bugün Paris Louvre Müzesi'nden Londra Victoria ve Albert Müzesi'ne, New York Metropolitan Sanat Müzesi'nden İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi'ne kadar dünyanın önde gelen müzelerinde sergilenmektedir.

Elinizde tuttuğunuz "Türk Düğümlü Halılar Atlası", Türk düğümü tekniğiyle dokunan halıların kültür tarihimizdeki önemini belgeleyen kapsamlı ve kıymetli bir eserdir. Bu proje ile geleneksel el dokuma halılarımızın korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması hedeflenmiştir.

Böylece dünyaya damga vurmuş Türk halıların tarihî, kültürel ve ekonomik değeri yeniden vurgulanmakta, genç kuşakların bu eşsiz mirasa sahip çıkmalarının yolu açılmaktadır.

Günümüzde, geleneksel el dokuma tekniklerinin yeniden canlandırılması ve Uşak halılarının dünya pazarındaki hak ettiği değeri kazanması amacıyla önemli adımlar atılmaktadır. Bu kapsamda, 2000'li yıllardan itibaren Uşak ipliklerinin kalitesinin artırılması ve sürdürülebilir üretim çalışmalarına hız verilmiştir. Natürel yün iplikleri ve dayanıklılığıyla sanat tarihindeki benzersiz konumunu koruyan Uşak halıları, kültürel mirasımızın vazgeçilmez bir parçası olmaya devam etmektedir.

Bizde üzerimize düşen görevi yerine getirerek, Uşak Ticaret ve Sanayi Odası olarak Uşak Halılarımızı coğrafi işaretle tescilleyerek koruma altına aldık. Düzenli olarak ilimizdeki halı üreticilerini denetlemekte, halılarımızın gelenekselliğini uygun şekilde üretilmesi, hak ettiği değerinde satılması ve değerini kaybetmemesi için gerekli tüm çalışmaları sürdürmekteyiz. Ayrıca katıldığımız her fuarda Uşak halısına yer vererek, ilimizin tanıtımına katkı sağlamakta ve bu değerli kültürel mirasımızın dünya çapında daha fazla tanınmasını amaçlamaktayız.

Uşak Ticaret ve Sanayi Odası olarak kültürümüze, tarihimize ve ekonomimize değer katacak her çalışmanın destekçisi olduğumuzu ve olmaya devam edeceğimizi belirtir, bu eserin hazırlanmasında emeği geçen tüm araştırmacılara, akademisyenlere ve destek sağlayan kişi ve kurumlara teşekkür eder, bu kıymetli eserin kültürel zenginliğimizi gelecek nesillere taşıyacak bir rehber olmasını temenni ederim.

Saygılarımla,

Osman ÇALIKUŞ
Uşak Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanı

UTSC
UŞAK TİCARET ve SANAYİ ODASI
-1891-

Dr. Nail Burak Öztan

TÜRK HALICILIĞI, TARİHSEL VE KÜLTÜREL ZENGİNLİKLER SUNAN BİR SANAT ANLAYIŞI

Türk halıcılığı, motifleri, düğümleri ve estetik unsurlarıyla; tarihsel ve kültürel zenginlikler sunan bir sanat anlayışı olarak her zaman dikkat çekmiştir. Özellikle geleneksel dokuma teknikleriyle üretilen halılar, sadece birer zemin örtüsü değil, aynı zamanda sanat eserleri olarak da değerlendiriliyor.

Her bir motif, derin bir anlam taşıyor ve Türk kültürüne ışık tutuyor. Her düğüm emeğin, sevginin ve duyguların bir yansıması oluyor.

“Türk Düğümlü Halılar Atlası” çok önemli bir eksikliği dolduran bir rehber eser niteliğindedir. Günümüz dünyasında kendi kültürünün kıymetini bilen toplumlar, geleceğe şüphesiz ki çok daha güvenli bakacak. Bu yolda yürüyenler için hazırlanmış olan Türk Düğümlü Halılar Atlası kitaplık ve kütüphanelerde eşsiz bir yerde olacaktır.

Türk halılarındaki eşsiz desenler, Anadolu insanının duygusal yanını zengin bir kültürel mirasa nakşederek yansıtıyor. Halılardaki motifler, geçmişten günümüze gelen hikayeleri anlatırken, sosyal yaşamın da önemli bir parçası haline geliyor. Ülkemizdeki birçok şehir, bu sanatı yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak için büyük bir özen göstermektedir.

Şehrimiz Uşak da bu anlamda geçmişten günümüze halıcılıkta önemli bir merkez olmuştur. Uşak Halılarının dünyanın en önemli saraylarında ve müzelerinde başköşede kendisine yer bulması şehir insanı için de bir gurur vesilesidir.

Yaklaşık 40 senedir Uşaklılara hizmet sunan bir sağlık kurumu olan Öztan Hastanesi’nin yönetim anlayışında da her daim yerel değerlere sahip çıkmak vardır. Özümüzde var olan Uşak insanının manevi değerleri önemseyen, Türk kültürüne sıkı sıkıya bağlı yapısı; hastanemizin hekim ve çalışanları aracılığıyla insan sağlığına yaklaşımında da vücut bulmaktadır. Bu değerleri taşıdığımız bir başka alan da Öztan Hastanesi logosudur. Logomuzun arma kısmında Uşak halılarında sıklıkla kullanılan Koç Boynuzu motifinin farklı bir yorumu yer almaktadır.

Bu atlasın hazırlanmasına katkı vererek Uşak ve Türk halıcılığına duyduğumuz saygının ve kültürel mirasımıza sahip çıkmak istedik. Türk halısı ve Türk kilim motifleri, sadece bir süs eşyası değil, aynı zamanda kimliğimizin ve kültürümüzün bir parçası. Bu eşsiz dokular, geçmişin izlerini taşıyarak, geleceğe umutla bakmamızı sağlıyor. Türk halıcılığının bu güzelliklerini daha geniş kitlelere ulaştırmak için çaba göstermeliyiz.

Saygılarımla,
Dr. Nail Burak Öztan
Öztan Hastanesi
Yönetim Kurulu Başkanı

**MİMAR
UMUT İBRAHİM
DEMİRÖZ**

KÜLTÜREL SENTEZ

El dokuma halılar geleceğe miras bırakabileceğimiz birer zaman kapsülleridir. Her halı kendi zamanının kültürel sosyal ekonomik ve etnik özelliklerini taşır bu özellikler göz önüne alındığında bir çok toplumsal değerın birleşmesiyle oluştuğu için dönemin bir sentezi ve özetidir diyebiliriz. Antika halılarda bu şekilde ele alınması lazımdır. Geçmişin değerlerini taşıyan bu materyallerde gerekli bilgi birikimine ve yorum yeteneğine sahip olursak bu halılar adeta bir arşiv kaynak niteliği taşımaktadır.

Antika halıların incelenmesi:

Renkler: bizlere dini ,etnik ve coğrafi özellikler hakkında bilgi vermektedir. Özellikle kök boya renkleri elde etmek için bulunulan coğrafyadan bitkiler kullanıldığı için coğrafya hakkında rahat bilgi sahibi olabilir dönem dönem farklı yerlerde üretilmiş kök boya boyaların talep halinde ticareti yapıp halılarda kullanılması da toplumlar arasındaki ticaretin kavranması hakkında bizlere ışık tutabilir.

Materyal: el dokumalarda kullanılan renkler gibi malzemelerde bizlere tasarımcıları hakkında önemli çıkarımlar sağlayabilir. Kısacası el dokuma halılarda özellikle koyun keçi deve ipek gibi maddelerin kullanımı halının yapıldığı bölge hakkında ciddi bilgiler ve ekonomik çıkarımlar sağlayabilir. Genellikle hayvansal ve tarımsal materyaller kullanıldığı için halıyı dokuyan toplumlar için sosyo ekonomik doneler elde edebiliriz. Örnek vermek gerekir ise dağlık bölgelerde keçi üzerine bir hayvancılık yapıldığı için halı ve kilimlerde keçi yünü kılı görmek çok normaldir. El dokuma halılar toplumun yerleşik hayata ve şehirciliği ile de ilgili bilgileri sağlar mesela ipek kullanımı ham maddesi gereği bir kaç işlemde geçtiği için daha yerleşik ve gelişmiş şehirlerde yapılmaktadır.

Düğüm: Düğümler ise dokuyanların etnik kültürleri hakkında bizlere iyi bilgiler sunabilir çünkü el dokuma teknikleri eskiden büyüklerden öğrenilen bir miras şeklinde geçtiği için bu zanaatın uygulamasında farklı teknikler mevcuttur bu teknikleri dokuyucu zanaatkarlar büyüklerinden öğrenerek devam ettirdikleri için doğal süreçte farklı yaklaşımlar ve teknikler gelişmiştir . Türk toplumları genelde şimdi Gördes dediğimiz aslında çift düğüm tekniği olarak anılması gereken tekniği sıklıkla kullanırken İranlı halklar sine düğümü adı verilen tek düğüm bağlama şeklinde dokuma yapmışlardır. Bu sebeple halı incelendiğinde dokuyucusunun etnik kültürü hakkında bizlere bilgi sağlayabilir.

Kültürel Miras

Yukarıda verdiğimiz kısa özetlerden bile anlaşılabilirceği üzere el dokuma halılar bir dünya mirasıdır. Bu miras insanlık geçmişi ile ilgili bilgiler barındıran bir zenginlik olmakla birlikte bu mirasa sahip çıkmak en çokta biz Türklerin vazifesidir çünkü dünyada bulunan en eski el dokuma halı olan pazırk halısı Sibiryada bölgesinde bulunmuş olmakla beraber Türk düğümlü ve Türk motifli bir halıdır bu halıda o dönemde dokuyan toplumun hayatı ile ilgili bir çok motif mevcuttur. "Türki toplumlar " şimdi literatürde bu şekilde anılıyor ama aslında ben Türkler demeyi daha doğru bulmaktayım Türkler için el dokuma halılar bir el yazması niteliğinde değerlendirilmelidir. Bu özellikler göz önüne alındığında bu kültüre sahip çıkmak için çok çalışmalı ve değerlerimizin farkında olmalıyız bu misyonla uzun süredir temin edebildiğim önemli nitelikteki Türk halılarını koleksiyon olarak toplamak ve arşivlemek benim için büyük bir onur ve zevk kaynağı olmuştur. Bu projemizde yapılan atlas Türk halıları için çok değerli bir kaynak derlemesi oluşturmuştur. Emeği geçen herkese teşekkür eder Milli değerimiz olan Türk halıları ile ilgili değerlerinin anlaşılmasını temenni ederim.

Tarih Boyunca

Türk Düğümlü Halılar:

TÜRKLERDE HALICILIK

Tarih çerçevesi içerisinde halı, Türklerin üstünde oturdukları, çadırlarının içini sıcak tutmak için tabana serdikleri, üstünde namaz kıldıkları yahut da duvarlarını süsledikleri gündelik bir eşya iken zamanla kültürümüzün bir ifadesi olarak gerçek bir sanat eseri yerini almıştı.

Halı dendiğinde tüm dünyada akla ilk gelen "Göçebe Türkler" idi. Tüm Asya'yı kuşatan, özellikle kuzeyde kalan bölgeler içerisinde halının hammaddesi olan yünün elde edildiği küçükbaş hayvanlar, büyük olasılıkla bu bozkır toprakların karakteristik göçebeleri olan Türkler tarafından ehlileştirilmişti.

Türk Halıları, Orta Asya'dan Anadolu'ya göç eden Türkler'in anayurtlarından beraberlerinde getirdikleri dokuma geleneğine dayanan, el tezgahlarında üretilmiş düğümlü, havlı dokuma (kabartılı yüzeyli) yaygı ve örtülerdir. Anadolu'nun Türkler tarafından fethinden sonra gelişimi Anadolu'da sürmüştür ve "Anadolu halısı" olarak da bilinir. "Kilim, sumak, cicim, zili" gibi düz dokumalar ile birlikte dünyada en çok bilinen ve en eski el sanat ürünlerindendir.

Anadolu'da dokunan tüm halılara Türk halısı denir ancak özellikle Avrupa'da genel olarak "Türk Halısı" diye şöhret kazanan klasik Türk halıları Anadolu'nun batısında ve büyük kısmı Ege Bölgesi ile civarı vilayetlerde dokunan halılardır.

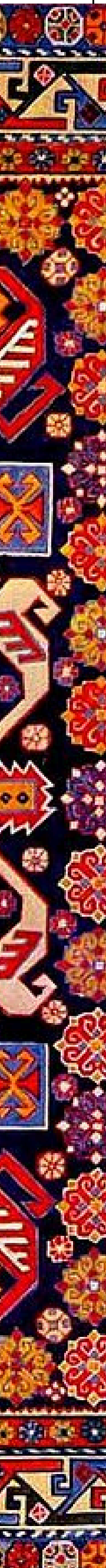
Pazırık halısı, Altayların Pazırık bölgesinde keşfedilen ve Pazırık Kurganı bölgesinde yapılmış, bilinen tarihin en eski halısıdır.

Pazırık Kurganı bölgesindeki araştırmalar Sovyet arkeolog Sergei Rudenko aracılığıyla yapılmıştır. Altayların MÖ 3. yüzyıla ait sakinlerinin bırakmış oldukları 40'a yakın beyler takımına ait kurganlarda, zengin sanat yapıtları gün yüzüne çıkartılmıştır. Bu buluntuların büyük bir kısmı hâlen Leningrad Ermitaj Müzesi'nde teşhir edilmektedir.

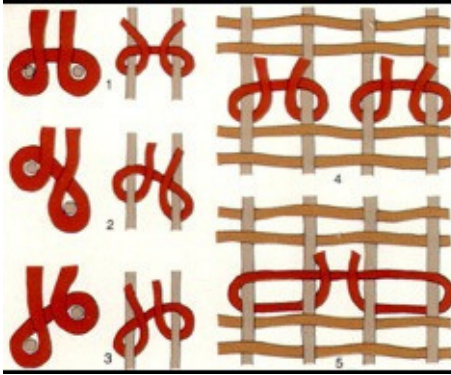
Bu buluntular arasında kökeni üzerinde en çok tartışılan ünlü Pazırık Halısı da görülmektedir. Bu, en eski halının bulunuşundan itibaren bir çeyrek yüzyıl geçmesine rağmen şimdi de üzerinde en çok konuşulan bir arkeolojik yapıt olma niteliğini taşımaktadır.

1.89 x 2 m ebatında bulunan, üzerinde biniciler, sığınlar ve düşsel yaratıklardan griffon figürlerinin yer aldığı çok sık dokunmuş halının ilmek tekniği, çift ve sık düğüm olan Türk düğümüdür. Halıda bir desimetrekarede 3600 ilmek bulunmaktadır.

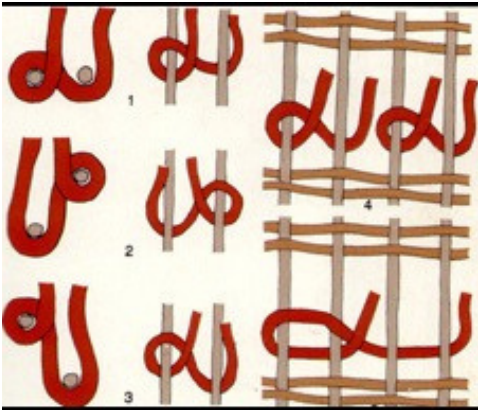
Pazırık Halısı, hayvan ve insan figürleri ile bitkisel ve geometrik motifler kullanılarak dokunmuştur. Halının ortası, tıpkı bir dama tahtası şeklindedir. Eni 4, boyu ise 6 kare olmak üzere toplam 24 kare bölümden oluşturulmuştur. Halının göbek desenlerini oluşturan karelerin içinde dört yapraklı bir bitkisel motif vardır.

TÜRK DÜĞÜMLÜ HALILAR TEKNİK DETAYLARI

**TÜRK DÜĞÜMÜ
(ÇİFT SIKI SİMETRİK
DÜĞÜM)**

**İRAN DÜĞÜMÜ (SİNE
DÜĞÜMÜ, TEK GEVŞEK
ASİMETRİK DÜĞÜM)**

El Halısı hav iplikleri, çözgü ipliklerinin üzerine elle düğümlenmiş olan halı tipidir. Yan yana düzgün bir çerçeveye dizilmiş çözgü ipliklerinin her çiftine yün, ipek veya rayon ipliklerle düğüm atılarak ilmek sıraları teşkil edilmesi ve en az bir sıra atkılıp ilmek sırasının sıkıştırılması şeklinde üretilir. El halılarının kalitesini belirleyen hav ipliklerinin cinsi, düğüm şekli ve düğüm sıklığıdır.

DÜĞÜM ÇEŞİTLERİ

Genel olarak el halısında iki tip düğüm tekniği kullanılmaktadır: Türk düğümü (ÇİFT SIKI simetrik düğüm) ve İran düğümü (Sine düğümü, tek gevşek asimetrik düğüm). Türkiye’de (Isparta’nın tüm dokumaları ve Sivas ve Hereke bölgelerinin bazı dokumaları hariç), Kafkasya’da, Batı ve Kuzeybatı İran’da dokunan halılarda Türk düğümü kullanılmıştır.

İran düğümü ise Orta ve Doğu İran’da, Hindistan, Orta Asya ve Çin’de dokunan halılarda yaygın olarak kullanılmaktadır.

Türk düğüm tekniğinde ilme iki çözgü telinin de etrafına dolanarak çözgü tellerinin arasından çıkarılma yöntemiyle bağlanır ve kesilir. Böylelikle düğüm iki çözgü telini de sarmış olur. İran düğüm tekniğinde ise ilme, sadece bir çözgü telinin etrafından dolanır, ilmenin diğer ucu serbest kalır.

Bu İki Farklı Düğüm Tekniği Karşılaştırıldığında:

1- Türk düğümü ile dokunmuş bir halının tüyleri halı eskidikçe aşınmaya ve dökülmeye başlasa bile düğümün lupu kalır, halının atkılı ve çözgüsü görünmeye başlamaz.

Dolayısıyla halı desen güzelliğini ve rengini uzun yıllar muhafaza eder. Ancak İran düğümü ile dokunmuş bir halının tüyleri aşınmaya ve dökülmeye başladığında asimetrik bağlanma nedeniyle düğümde lup olmadığı için halının çözgü ipleri görünmeye başlar.

Bir süre sonra muhtemelen halının kalan düğümü de tutunamayacak, dökülecek ve aşınmış bölgedeki renk ve desen tamamen yok olacaktır.

2- Türk düğümleri bir ucundan çekilse dahi sökülmez, çıkmaz; tam aksine daha da sıkılaşır. Ancak, İran düğümlerinin bir ucundan çekildiği takdirde çözülerek çıkma olasılığı vardır.

3- Türk düğümünün atılması İran düğümünün atılmasından daha zordur ve daha fazla zaman alır. Bu nedenle aynı düğüm sıklığındaki iki halıdan Türk düğümlü olanı daha makbuldür ve tercih edilir.

Halicilikte 'kalite' denildiğinde öncelikle halıdaki düğüm sıklığı akla gelir. Bu nedenle halının düğüm sıklığının fazlalığı kaliteli halı almak isteyen bir kimse için ilk yola çıkış noktası olmuştur. Düğüm sıklığının fazlalığı bir halının desenin daha detaylı uygulanabilmesi ve ömrünün daha uzun olması üzerinde etkili önemli bir faktördür.

Türk Halılarında Kaliteyi Oluşturan Kriterler

Yünün Kalitesi

Halıda kullanılan yünün saf yeni yün (ilk defa kullanılan yün) olması ve liflerinin uzun yapağıdan seçilmesi çok önemlidir.

İçinde sentetik elyaf ve kalitesiz yün (tabak yünü) karışık olmamalıdır. Türkler halı dokumacılığında yıllardır yünü tercih etmektedir. Türk düğümüne en elverişli iplik yün ipliklidir.

Yün organik ,sağlıklı ve soğuk hava şartlarına uygundur.

Boya Kalitesi

Tarih boyunca Türk düğümlü halılarda sadece kök boya kullanılırdı. Boyama işleminin usulüne uygun şekilde yapılmış olması önemliydi. Kök boyalar genelde solmayan ve boyamayan boyalar olarak bilinir, ancak boyama işlemi uygun şekilde yapılmamış kök boyalar da solabilir. Bu nedenle, Kök boya ustaları da Türk düğümlü el dokuma halılarında önemli bir yere sahiptir. Kök boyalar kimyasal boyalar arasındaki en önemli fark kök boyaların daha canlı ve çekici renklerde olmasıdır.

Bitki Köklerinden elde edilen Türk Halılarında Kullanılan Kök Boyalar Yüzyıllarca Canlılığını Korumaktadır.

DESEN ESTETİĞİ VE HALIYA UYGULANMASINDAKİ BECERİ:

Halı modeli tasarlamak zor, zahmetli, uzun zaman alan ve uzun yılların tecrübe ve birikimini gerektiren bir iştir. Bir modelin, dokunması planlanan halıya uygun şekilde tasarlanması ve model kartonunun hazırlanması aşamasında kalite bilgisi çok önemlidir. Dokutulmak istenilen modelin istenilen görünümü ve albeniyi hangi kalitede yani hangi düğüm sıklığında yakalayabileceğini belirlemek, halı dokunmadan önce halıdaki estetiği tahmin etmek ancak uzun senelerin verdiği bir tecrübe ile mümkün olabilir.

Türk düğümlü halılar hangi coğrafyada olursa olsun kullanılan yün ipliği, düğüm ve ilmek sıklığı ve çift sıkı simetrik düğüm tekniği ve desen ve motiflerindeki orijinalliyi ile hemen fark edilmektedir.

Kullanılan renklerin birbirleriyle uyumlu ve dengeli bir şekilde dağılımının sağlanarak kullanılmış olması çok önemlidir.

Türk halılarında genelde ve özellikle bordürlerde simetri söz konusu değildir. Ancak, İran halılarının etkisinde kalan halılarda simetri vardır .

Türk Halı Sanatında Motifler ve Anlamları

Düğümlemiş Hikayeler...

İlk halı yapımının yeri ve zamanı tarihçiler tarafından kesin olarak belirlenememekle birlikte, ilk halı örneklerinin M.Ö. 500'lü yıllardan itibaren Orta Asya, Anadolu, Türkmenistan, İran ve Çin'de üretildiği yaygın bir şekilde doğrulanmış bir bilgidir. Bu sebeple, bu coğrafya "Halı Kuşağı" olarak adlandırılmaktadır.

Osmanlı Dönemi'nde "nakkaşlık" olarak bilinen halı tasarımcılığı, Acemi sanatkârlardan aktarılan bilgiler ve yetiştirilen sanatçılar aracılığıyla gelişim göstermiştir. Nakkaşlık, özellikle 16. yüzyılda, Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde altın çağını yaşamıştır.

Yörüklerin son temsilcileri için dokumacılığın kültürel anlamı son derece büyüktür. Yörük kilimleri, zorlu yolculukları ve göç hikayelerini aktarmaya devam etmektedir. Bu kilimlerde kullanılan kök boyalar ise Yörükler tarafından titizlikle hazırlanır. Tüm bu zorluklara rağmen sürdürülen dokumacılık, onların kültürel miraslarına ve geleneklerine olan bağlılıklarını açıkça göstermektedir.

Yüzyıllardır üretilen halılar tarihi, gelenekleri, efsaneleri anlatırken yaratıcılarının imzalarını da taşıyor. Halıyı ilk kullananların ise Orta Asya göçebe toplulukları olduğu biliniyor. Keçi kılından dokunan ilk halılar göçebe çadırlarını soğuktan korumak için kullanılmış. Çadırın üstüne ve zeminine serilen bu halılar ısı yalıtımının ilk örnekleri.

Hahcılığın tarihi, dokumacılığın evrimiyle paralel bir şekilde, farklı amaçlar için üretilen halı ve kilimlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Zamanla, bu dokumalar çadırları odalara ayırmak, ibadet alanları oluşturmak ve gıda malzemelerini saklamak amacıyla üretilmiş; fonksiyonel ihtiyaçların karşılanması sürecinde estetik bir boyut da kazanmıştır.

Yöreden yöreye değişiklik gösterse de Türk halılarında gelenekselleşmiş bazı motifler vardır ki yüzyıllardır anlamlarını yitirmemiş ve bugün hala kullanılmaktadırlar. Bu motiflerin dört ana teması vardır; Doğum, hayat, ölüm ve ölümsüzlük.

Halının kendi içindeki kurgusu da bu dört temaya göre belirlenir ve motifler buna göre işlenir. Halı sanatçısı dokumaya önce doğum ile ilgili motiflerle başlar, hayat ve ölümlerle devam eder.

Doğum, Hayat, Ölüm ve Ölümsüzlük

Türk halı sanatının öne çıkan tekniği "Türk düğümü" veya "çift düğüm" olarak bilinen tekniktir. İnce işçiliğin altında yatan bu teknik, halıların santimetre karesinde yaklaşık 100 düğüm atılabilmesini sağlar. Bu teknikle dokunan halıların tamamlanması yaklaşık bir yıl sürer.

Geleneksel motiflerden fazla uzaklaşılmasa da, kadınlar kendi yorumlarını kattıkları halılarda bu kültürün devamlılığını sağlıyorlar.

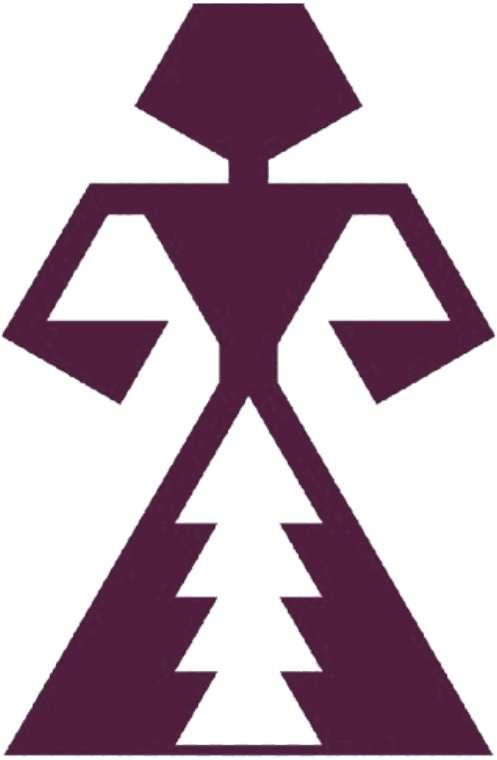

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

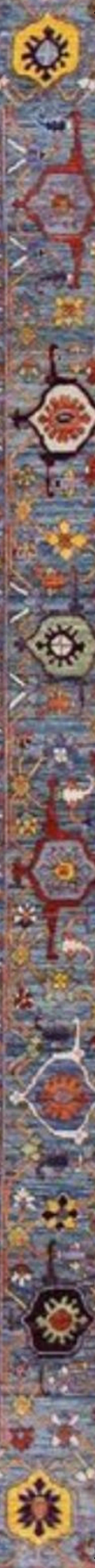
Halı ve kilimlerdeki simge ve sembollere MOTİF, bunların tamamına ise DESEN adı verilmektedir.

Türk Düğümlü halılarda Bereket ve Doğurganlığı simgeleyen Eli Belinde Motifi

Varlığı nesilden nesile aktarılarak bugüne kadar devam eden kültürel sembol ve motifler aslında, bulundukları toplumdaki döneme ait inançların, hikayelerin ve çeşitli ritüellerin göstergesidir. Göçebe yaşam tarzının etkisini süren Türk toplumu dokumacılığı bir sanat haline getirerek Türk kültüründe kilim motifleri ve anlamları önemli bir kültürel değer olarak bugüne dek süregelmiştir.

Göçebe sanatı da diyebileceğimiz Türk dokumacılığında, halı ve kilimlerin üzerine dokunan motiflerin, farklı inançları temsil eden; o dönemin yaşam şekilleri hakkında bilgiler veren semboller olduğu söylenebilir.

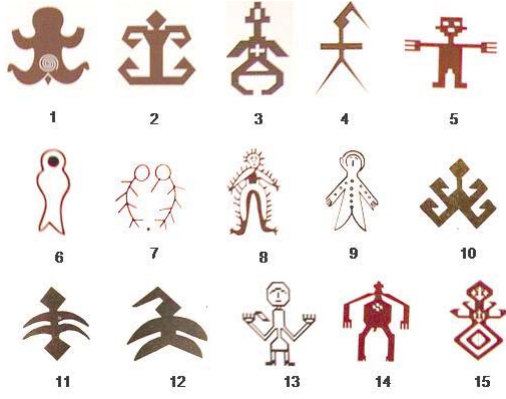

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

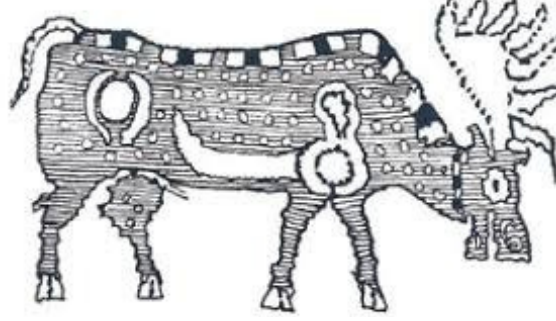
MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

1 Çocuk Motifi:

Rastladığımız en eski örneklerden bu yana, çocuk motifi Türk halı motifleri arasında insan figürünün en yaygın kullanımlarından birisidir. Kökeninin Türk mitolojisindeki Ana Tanrıça anlatısına dayandığı düşünülmektedir. Yalnızca Türk mitolojisinde değil, pek çok mitolojide çocuk, saf yaşam enerjisinin, masumiyetin ve bereketin sembolüdür. Türk mitolojisinde gökteki ayı temsil eden, suların ve denizlerin tanrıçası olan Ak Ana, sonsuz ışıktan bir kadın şeklinde betimlenir ve Ülgen'e insanları yaratmasını söyler. Türk halı sanatı Ak Ana'nın bu doğurganlık çağrısını, halılara ve kilimlere çocuk motifleriyle işlemiştir.

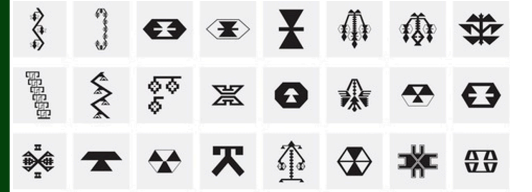
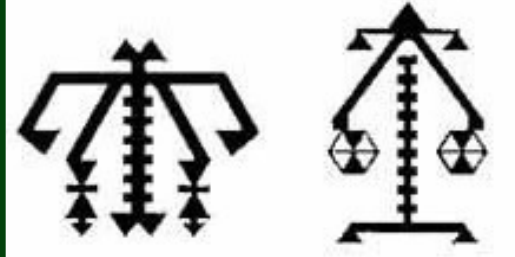
2 Geyik Motifi:

Geyik figürü, uzak Asya'dan İskandinavya'ya ve Amerika'ya dek pek çok kültürde izine güçlü bir biçimde rastlanan bir motiftir. Türk mitolojisinde geyik motifi, insana can veren doğanın ruhunu, Türklerin atalarından aldığı bilgeliği ve yönetme gücünü temsil eder. Eski Türklerin doğaya bakışını en iyi ifade eden motiflerden biridir. Eski Türk inanışlarında av hayvanları, insanların doğaya üstünlük kurmasının bir göstergesi değil, tam aksine doğanın insanlara sunduğu, en yüksek düzeyde saygıyı hak eden bir lütuftur. Bu nedenle Türk halı motifleri arasında geyik, doğanın verdiği gücün bir ruh olarak kuşaktan kuşağa aktarılmasının güçlü sembollerinden biridir. Birçok Türk devleti, tanrıdan aldıkları yönetme yetkisinin kaynağını geyik totemlerine dayandırmaktadır.

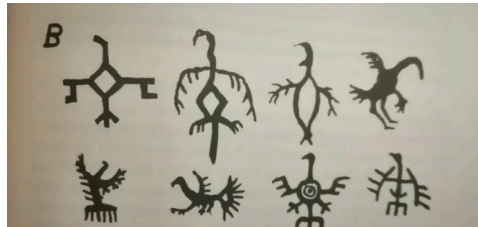
3 Küpe Motifi:

Halı ve kilimlerin üzerine işlenen bu küpe desenini çoğunlukla bekar genç kızlar işlerdi. Bu desenin manası kilimi ya da halıyı dokuyan kızın, evlenmek istediğini dolaylı yoldan ailesine anlatmaktır.

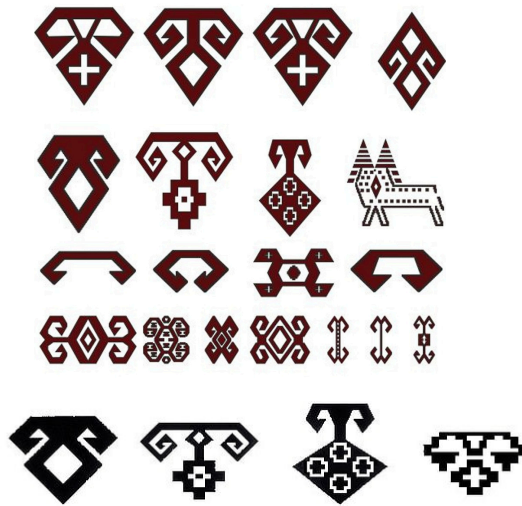
4 Kartal Motifi:

Türk tarihinde çok önemli yeri olan kartal simgesini, Türk kilim ve halılarında çokça görürüz. Bu motif gücü, kudreti ve "devletli", yani talihli olmayı temsil eder.

5 Koçboynuzu Motifi:

Koçboynuzu motifi, üretkenliği, yöneticiliği ve erkekliliği temsil eder. Dokuyan kişinin duygularını yansıtabileceği gibi, bir iyi dilek olarak da dokunabilir.

6 Muska Motifi:

Muska deseni halı ya da kilimin üstüne üçgen bir şekilde işlenir. Bu motifin, halı ya da kilimin sahibini belalardan muhafaza edeceği düşünülmektedir.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

7

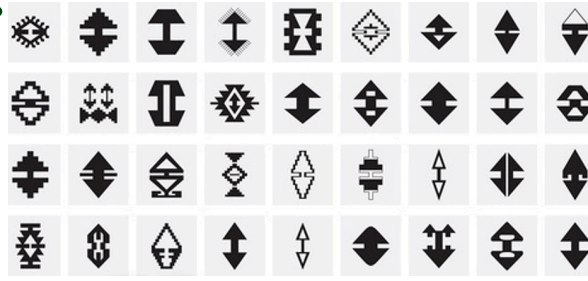
Akrep Motifi:

Göçebe yaşam süren Türklerin yerleşim alanlarında karşılaştıkları en büyük sorunlardan biri zehirli akreplerdi. Kilim veya halıların bordürlerine ve dış kenarlarına işlenen bu motifler, insanların kendilerini akreplerden koruyacağına dair inançlarını yansıtır. Akrep, yalnızca gerçek bir tehdit olmanın ötesinde, haneyi dışardan tehdit eden her türlü sembolü de temsil etmektedir.

8

Bukağı Motifi:

Bu motif birliği ve beraberliği sembolize eder. Bukağı motifi, işleyenin kavuşmayı umduğu kişi ile bir araya gelmesi için bir dilek olarak da işlenir.

9

Sandık Motifi:

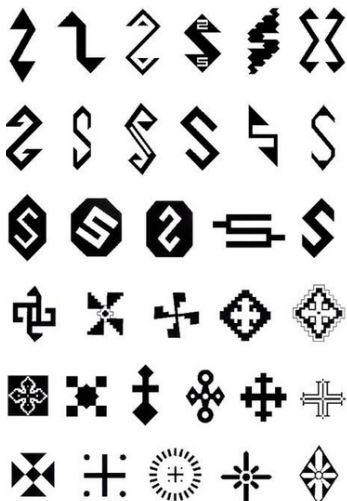
Bu desen de yine evlenecek çağa gelmiş genç kızların çeyiz sandığını temsil eder. Kilim veya halıya dokunan bu desen, 'çeyizim tamam, evlilik için hazırım' demenin de bir yöntemidir.

10

Artı ve Çengel Motifleri:

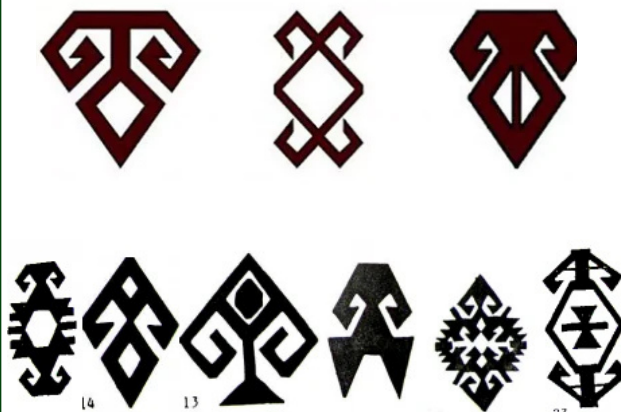
Pek çok kültürde olduğu gibi dört yönü, yaşamın 4 temel ilkesini ve 4 elementi temsil eder. Yani bir yönüyle yaşamsallığın, yaşama bağlılığın simgesi olduğu söylenebilir.

11

Eli Belinde Motifi:

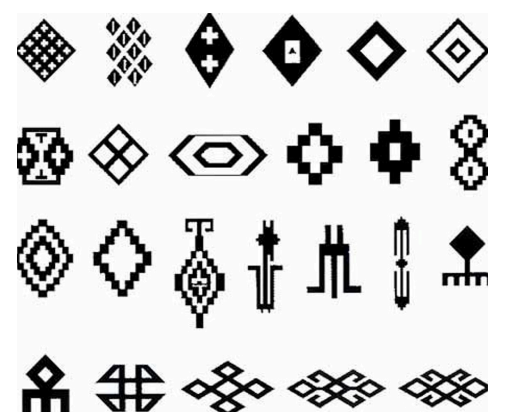
Eli belinde deseni, dişiliği ve anaçlığı imgeler. Verimlilik ve bolluk yine bu motiflerle sembolize edilir.

12

Göz Motifi:

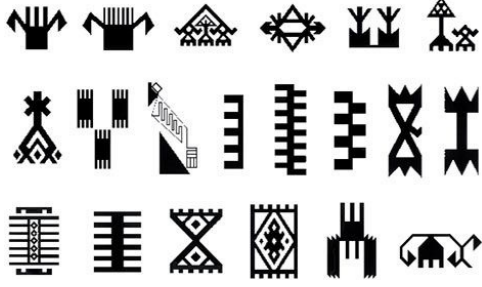
Göz deseninde çoğunlukla mavi iplik seçilir. Tıpkı nazar boncuğunda olduğu gibi kötü bakışı ve laneti engellediğine, inanıldığından dokunur.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

13 El, Parmak ve Tarak Motifleri:

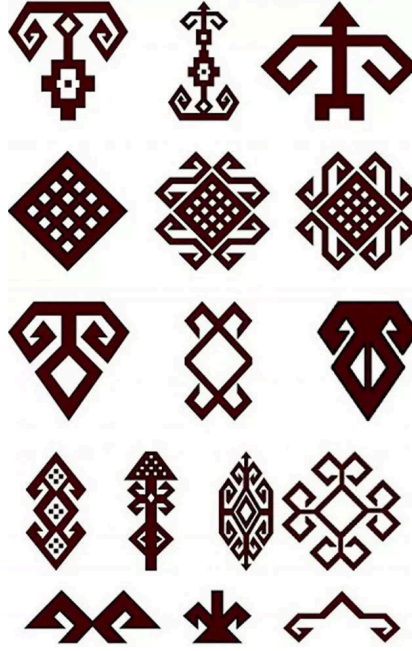

Parmak deseni, dokuyan kişiyi kötü gözlerden korunduğuna, tarak motifi doğurganlığa, el motifi ise verimliliğe ve bolluğa işaret eder.

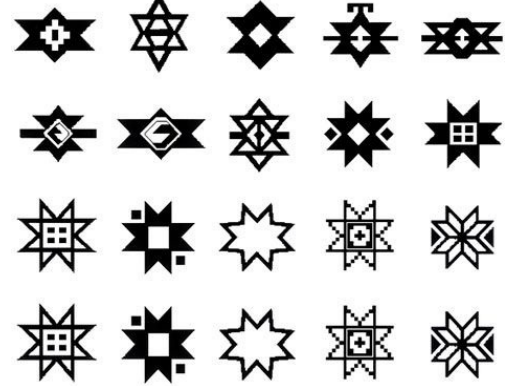

14 Bereket Motifi:

Bu desenin orta yerindeki nokta aileyi sombolize eder, kenar bölgelerindeki boynuza benzer kısımlar ise eşleri temsil eder. Boynuza benzeyen kısımlarla ortadaki ailenin koruyup kollandığı mesajı verilir.

15 Yıldız Motifi:

Yıldız sembolü, pek çok kültürde tanrının insandaki yansımasını ifade eder. Türk kültüründe de tanrının insana bahsettiği yetenekleri temsil etmek üzere kullanılmıştır.

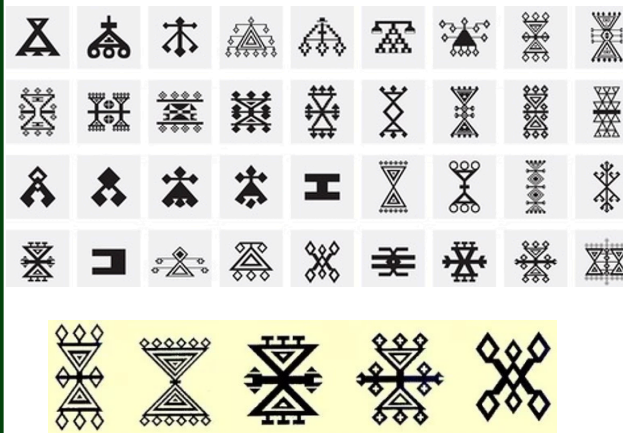
16 Suyolu Motifi:

Suyun insan hayatında ne kadar önemli olduğu Türk halı ve kilim motifleri ne de yansıtılmıştır. Dokunan su yolu desenleri dinamizmi, canlılığı ve hayatı sombolize eder.

17 Saç Bağı Motifi:

Saç bağı evlenip yuva kurma isteğinin bir işaretidir. Saç olarak dokunan simge ise ölümsüzlüğü sombolize eder. Sevenlerin kavuşması ve ebediyen birlikte kalması dileğiyle dokunur.

18 İnsan Motifi:

Geleneksel Türk halılarında en çok kullanılan motiflerden biri de insan motifidir. Aile özlemini anlatmak amacı ile halılarda yer alan insan sembolleri, aynı zamanda sevgiliye, eşe ve çocuklara duyulan özlemi de

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

19 İbrik Motifi:

İbrik'in İslâmiyet öncesi Doğu kültürlerinde, özellikle dinî çevrelerde yaygın kullanıldığı bilinmektedir. "Tapınaklarda tanrılara kutsal su sunma, putları yıkama, tapınağı temizleme, güzel kokulu sıvılar serpme işleri ibrikle yapılırdı." Buradan anlaşılacağı gibi ibrik ve şekli, kullanım alanı bakımından özel bir konuma sahiptir.

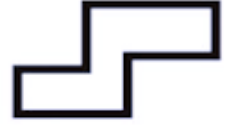

20 Yıldız Dönüşü:

Yıldızların güneşin etrafında dönmesi bu motifin oluşmasına sebep olmuştur. Böylelikle bu motifin, yaşamın sürekli bir değişim ve dönüşüm içerisinde olduğu, kâinata hiçbir şeyin durağan olmadığı yönünde bir anlam taşıdığı söylenebilir. Bu motife, yöredeki Eğridere ve Çakıllı Köylerinde dokunmakta olan Yağcıbedir halılarında ki kenar motiflerinde sıkça rastlanmaktadır.

21 Deve Boynu :

Deve boynu motifi

Halının kenar motiflerinde ve kenar ile zemin arasında kullanılır. Tarihte bütün sanat dallarında, özellikle İslamiyet sonrası Türk Kültürüne girmiş olan sanatlarda bu motife sıkça rastlanılmaktadır. Anadolu topraklarında 'gelin ağlatan', 'garı boşatan' gibi isimlerle de adlandırılmış olan bu motif, halılarda kenar ile zemin arasında bulunmaktadır. Görünüm itibarıyla ardışık bir biçimde sıralanan dalgalara veya kıvrımlara benzemektedir. Yağcıbedir halılarında gençlik çağını anlatan bu motif 16-20 yaşları arasındaki gençlerin hayat dolu, neşeli günlerini sembolize etmektedir.

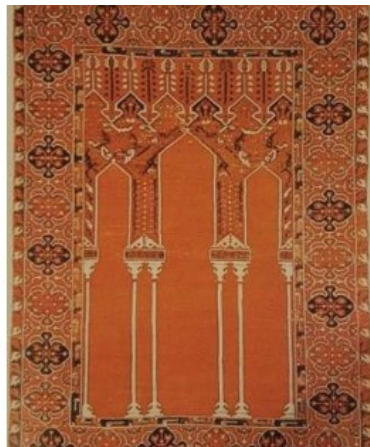
22 Köpek Dişi:

Kenar Motifleri ile zeminin kesişme noktasında kullanılır. Eğer bir halıda mihrap ile kenarsuyu arasında deveboynu yoksa köpekdişi mutlaka bulunur. Bütün yöresel halılarda bu motife rastlanılabilir.

23 Mihrap:

Görünüş itibarı ile merdiven basamaklarını (genellikle onüç adet) andıran kahverengi, siyah ve ortasındaki tek beyaz ilmeden oluşan mihrap, göğe yükselme ve Allah'a yönelme anlamını taşır. Mihrap bütün yörük halılarında vazgeçilmez bir motiftir.

24 Kocabaş:

Mihrap altında bulunan üç kocabaş, koyun sürüsünün önderi olan koçu ve gücü temsil eder. Mihrap basamaklarının altında, kenarlardaki kocabaşların üstünde bitkisel motifler bulunur.

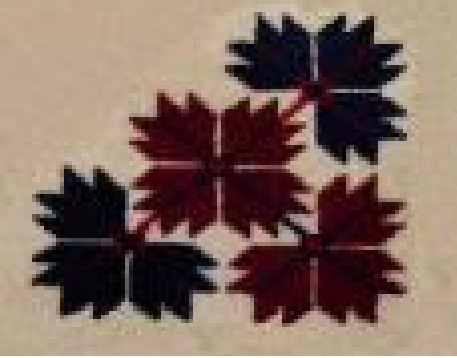

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

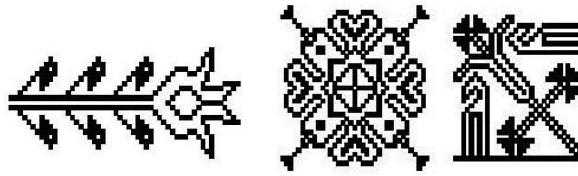
25 Çınar Yaprığı Motifi:

Genellikle ortadaki yıldızın kenarlarında bulunur. Çınar Anadolu'da yaşayan en uzun ömürlü ağaç olması sebebi ile motif olarak kullanılmıştır. Genellikle yörük köylerinin halılarında bulunur.

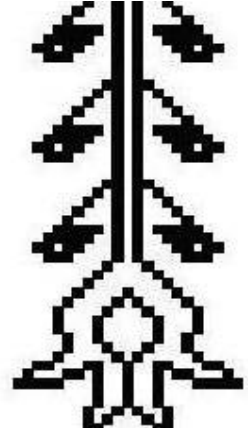
26 Top lale (Lâdik gülü)

İslâmiyet'le tanışan Türkler, sanatta insan ve hayvan figürlerinin yerine çiçek figürlerini kullanmaya başlamıştır. Bunların başında ise mistik bir imge olan lale gelir. Allah lafzı ile lale kelimelerinin yazılışları ve ebce değerleri aynı olması nedeniyle lale, Müslümanlığı yeni benimsemiş olan Türklerin sanatlarında simgeye dönüşen unsurlardan biri olmuştur. Türk düğümü ile dokunan Konya Ladik halılarında sıkça kullanılan top lale -ladik gülü motifinde mistik huzuru anlatır. Yörede top lale adı verilen motif açmış ve açmamış lale olarak da adlandırılmaktadır. Lâdik kasabasında dokunan halılarda yer alan lale motiflerinin Allah'ın birliğini simgelediği kaynak kişiler ile yapılan görüşmeler sonucunda belirlenmiştir.

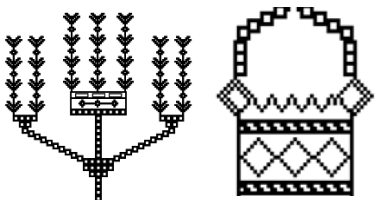
27 Ters lale motifi:

Lale motifi halıların zeminlerinde düz ve ters lale olarak yer almaktadır. Ters lale motifi, halıların zemininde yer almaktadır. İnsanoğlu tarihi kadar eski zamanlardan gelen ters lale yüzyıllardır hüznü ve kavuşma özlemini anlatmaktadır. Hazreti İsa'nın çarmıha gerilişi sırasında boynunu büktüğüne inanılan ve Hristiyanlar tarafından kutsal sayılan 'ters lâle', Müslümanlar tarafından da hüznün sembolü olarak sevdikleri öldüğünde mezarlıklara dikilmiştir. Boynunu büktüğü ve nektarları döküldüğü için 'ağlayan lâle' olarak da adlandırılmıştır.

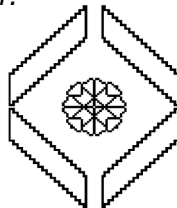
28 Kandil motifi :

Tarihsel süreçte bir aydınlatma aracı olan kandil, seccade ve saf seccadelerin kompozisyonunda, motif olarak sembolik derin mana taşımakta ve Allah'ın nuru ile ilişkilendirilmektedir. Sözü edilen, Allah'ın nuru ve aydınlanma, fiziki aydınlanma olmayıp, Kur'an kelâmından feyz alma ile aydınlanma, iman etme, fikren ve zikren aydınlanma, münevver olma, dolayısıyla Allah'ın nuruna nail olmak şeklinde tanımlanmaktadır. Kandil motifinden başka seccadelerin nişine, kandil'e benzer nazarlıklar asılı kompozisyonlar da görülmektedir. Bu motiflerin, "nazara karşı Allah'a sığınırım" anlamı taşıdığını söylemek de mümkündür. Kandil motifi genellikle Konya Ladik Halılarında sıkça kullanılır.

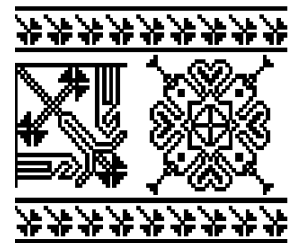
29 Merdivan (Merdiven) Motifi:

İncelenen halıların 8 adetinde bulunmaktadır. Merdiven motifi, pek çok kültürde rastlanan yaygın bir semboldür. Farklı düzlemler arasında iletişim ve ulaşımı sağlar. Birçok gelenekte ip ya da merdiven insanların göğe tanrının yanına çıkmasını, ya da tanrının yere inmesini sağlayan bir araçtır. Seccade tipli halılarda mihrabı oluşturan bu kademeli yükseliş yöre halkı tarafından Merdivan olarak adlandırılmaktadır. halının göbeğini oluşturan, zemininde yer alan konturları çengel sırasıyla taçlandırılan sekizgen motiflerin içi yıldız çiçeği motifinin etrafına simetrik olarak yerleştirilmiş motif iç Anadolu yöresinde dokunan Türk düğümlü halılarda merdivan olarak adlandırılmaktadır.

30 Sinek Kanadı:

İncelenen halıların 3 adetinde bulunmaktadır. İncelenen halıların ana bordürü oluşturan yörede top lale olarak adlandırılan motifi ikişer sıra olarak çevreleyen bu motifler sağ yada sol yönlü olup bir sonraki tekrarından bir öncekinden farklı yönde dokunmuşlardır. İç Anadolu halılarında yöre halkı bu motifleri sinek kanadına benzetmekte ve sinek kanadı olarak adlandırmaktadır. Sinek kanadı Anadolu inancında zayıf fakat, insanı rahatsız edici bir düşmana işaret eder. bazen de halılarda ki öykülerde dokuyan kadının sessiz çığlığıdır ve anlamı "sıkıntılarım, üzüntülerim var" demektir.

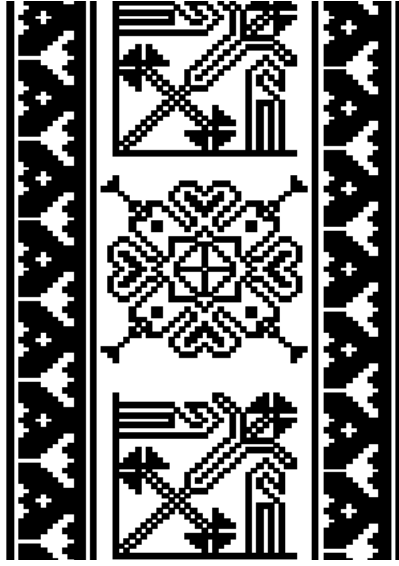
120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

31

Kedi kulağı
motifi:

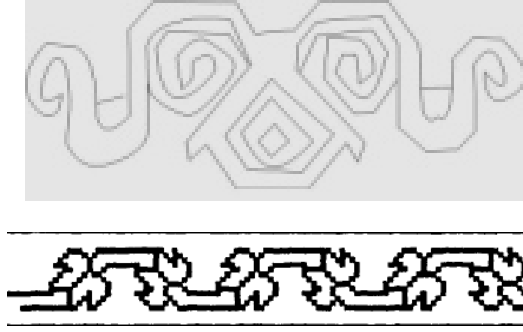
Seccade ve kelle halılarının bordürlerinde yer almaktadır. Ana bordürü oluşturan motiflerinin iki kenarında ince bordürlerde kullanılmıştır. Kedi kulağı motifinin dokunan halının kedi gibi hayvanların zarar vermesini önlemek yada korkutmak amacıyla dokunduğu şekilde anlamlandırılmaktadır.

32

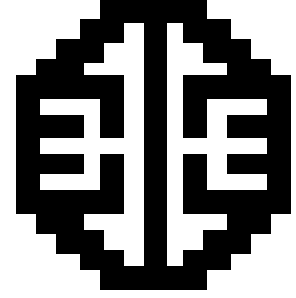
Gelin Ağlatan
motifi:

İncelenen halıların birinde bulunmaktadır. Yörede dokunan seccade tipli halının iç kısmındaki ince bordürlerinde beyaz zemin üzerinde tomurcuk şeklindeki bitkisel motifin aşağı ve yukarı şekilde birbirini takip etmesi ile oluşturulmuştur. Yöre halkı tarafından ismi bilinmeyen motif kaynaklarda Gelin ağlatan olarak kullanılmaktadır. Kırşehir halılarında da şaşırtmalı çiçekler şeklinde yer alan motif gelin ağlatan olarak adlandırılmıştır. Bu motif özellikle çeyiz hazırlığı yapan gelin aday kızlar tarafından sıkça kullanılır.

33

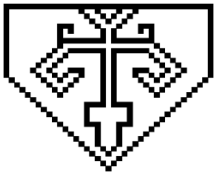
Çadır Motifi:

Seccade tipli halıların zemin bölümünde ters lale ve pıtrak olarak adlandırılan motiflerin üst kısmında pıtrak motifi ile birleşik olarak yer alan motif yöre halkı tarafından çadır olarak adlandırılmaktadır. Özellikle, çadır motifi, Türk halılarındaki göçebe yaşam ve toplumsal değerler ile ilişkilendirilir ve halkın güvenli, korunaklı ve bir arada yaşayan kültürel yapısını simgeler.

34

Ev, Adam Motifi:

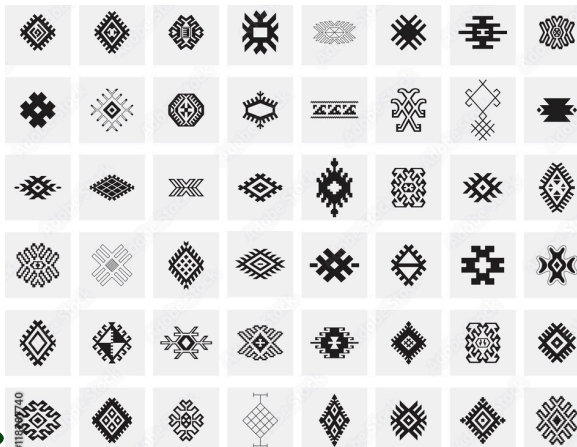

Ladik kasabasında dokunan yan halılarında bulunan motif halıların kısa kenarlarında ana bordürün dış kenarlarında beşgen şeklindeki geometrik şeklin üçgen kısmına oturtulmuş elif ve lam harflerinin aynalı bir biçimde yerleştirilmesiyle ve C kıvrımlı dal motiflerinden oluşmuştur. Yöre halkı tarafından beşgen şeklindeki geometrik şekil ev, içindeki şekil ise adam/insan olarak adlandırılmaktadır. Yöre halkı ev ve adam motiflerini, aile reisi olan insanın adam olduğunu ve evi koruduğu şeklinde anlamlandırmaktadır.

35

Pıtrak Motifi:

Pıtrak tarlalarda bulunan, dikenleriyle insanlara ve hayvanlara yapışan bir bitkidir. Pıtrağın üzerindeki dikenlerin kötü gözü uzaklaştırdığına inanan Anadolu insanı onu nazarlık motifi olarak kullanmıştır. "Pıtrak gibi" deyiimi ağaçlardaki meyve bolluğunu ifade etmektedir, bu yüzden de un çuvallarında, tandır örtülerinde pişmiş toprak kapların üzerinde kullanılmıştır.

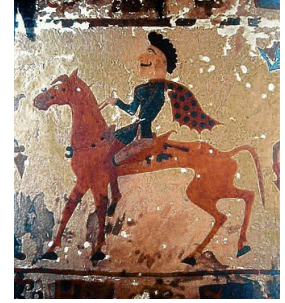
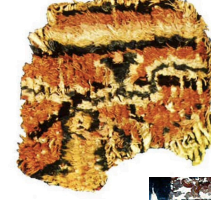
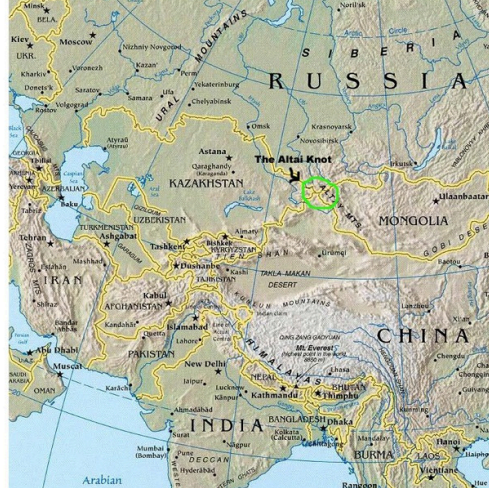

36

Karanfilli İbrik
Motifi:

İbrik yaşamı ve yaşamın temel unsuru olan suyu simgelerken, karanfil estetik ve manevi değeri ifade eder. Bu birleşim, bir yandan doğal yaşamın güzellikleri ve insan ruhunun zarafeti arasındaki dengeyi vurgular, diğer yandan da güven, sağlık ve güzel dilekleri sembolize eder. Konya Ladik halılarında sıkça karşılaşılır.

Tarihte Bilinen İlk Halı: Türk Düğümlü Pazırık Halısı

Halı sanatıyla ilgili tarihçilerin birçok araştırma ve incelemesi bulunur. Bu araştırmaların sonucunda tarihteki ilk haliya ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalara göre halının tarihi yaklaşık 5000 yıl öncesine uzanır. Keşfedilen bu halı, Altay Türklerine ait Pazırık halısıdır. Pazırık halısı, Altay bölgesinin Pazırık mevkiinde bulunmuştur. Yapılan araştırmalar sırasında bölgede sekiz adet kurgan açılmıştır. Açılan kurganlardan beşincisinde bulunan Pazırık halısı buzulların içerisinde çıkarılmıştır.

Pazırık halısı, motiflerinin zenginliğiyle, dokumasıyla, inceliğiyle bulunduğu yıl olan 1953'te tüm dünya genelinde büyük ilgi uyandırmıştır. Bu kazıları idare eden kişi Sovyet arkeolog Rudenko'dur. Rudenko'nun incelemelerine göre tarihin bilinen ilk halısı 1.89 x 2 metre ebatlarındadır. Halının yüzeyinde 10 santimetrekarede tam 36 bin adet Gördes düğümü tekniği kullanılmıştır. Rudenko, tarihin ilk halısından sonra bir daha böyle bir tekniğe ulaşamadığını da söyler.

Halı yüzeyinde çeşitli hayvan figürleri yer alır. Özellikle geyik figürü yüzeyde geniş yer kaplar. Bunun yanı sıra yüzeyde süvari, bordür, yirmi dört kare şeklinde çiçekler de bulunur. Yaklaşık 2500 yıllık bir tarihe sahip olan Pazırık halısı, son derece sofistike bir tasarıma sahiptir. Gelişmiş dokuma teknikleriyle de öne çıkan bu halı şu anda Rusya'da bulunan Hermitage Müzesi'nde sergilenir.

Bu halının kökeni tartışmalı olsa da İskitlere veya Asya Hunlarına ait olduğu düşünülür. Halının kökenini kullanan malzemeler de gösterir. Halının dokumasında kullanılan yün ile aynı bölgedeki mezarlardan çıkarılan koyun postlarının yünleriyle aynıdır. Halıda kullanılan boya da aynı bölgeye mevsimsel olarak göç eden bir böcekten elde edilmiştir. Bu ve benzeri çeşitli öğeler, halının o tarihlerde aynı bölgede yaşayan Türklere ait olduğunu gösterir.

PAZIRIK HALISININ TÜRK DÜĞÜMÜ İLE DOKUNMUŞ OLMASI, HALININ TÜRKLER TARAFINDAN DOKUNDUĞUNUN EN BÜYÜK KANITIDIR.

Tarihte bilinen en eski halı Pazırık halısı olarak bilirse de Pazırık halısı bulunmadan önce çeşitli medeniyetlerde halı parçalarına rastlanmıştır. Arkeolog Rudenko daha Pazırık halısını keşfetmeden 45 yıl kadar önce Doğu Türkistan'da başka bir arkeolog tarafından halı parçaları bulunmuştur. Orta Asya keşifleriyle tanınan Macar asıllı arkeolog Stein, Doğu Türkistan'da, Lop gölü çevresinde tahmini olarak 3. veya 4. yüzyıllardan kalma halı parçalarına rastlamıştır. Lou Lan'da bulunan bu halı parçaları, British Museum'da ve Hindistan'ın Yeni Delhi Müzesi'nde sergilenir. Bu halılar, oldukça kalın ve sert yünden üretilmiş ve bükülmüş ipliklerden yapılmıştır.

Bu halıların bazı parçalarında koyu mavi, mat yeşil, üç farklı çeşit sarı, kırmızı ve kahverengi renkler bulunur. Renkler oldukça canlı ve parlaktır. Aynı zamanda kimi parçalarda baklava desenlerine de rastlanır. Şeritler ve çizgiler de bu halıların yüzeyinde yer alan motiflerdendir.

Aurel Stein'den sonra başka bir arkeolog da Kuça bölgesinin batısındaki çalışmalarının sonucunda halı parçaları bulmuştur. Tıpkı Stein'in bulduğu gibi, sert, kalın ve boyasız yünden yapılan bu halıda kırmızı zemin üzerine siyah motifler vardır. Motiflerden biri sarı renk ejder kuyruğunu andırır. Bu halı parçası şu anda Berlin'deki İslam Sanatları Müzesi'nde sergilenir ve 5 ila 6. yüzyıllarla tarihlendirilir.

Abbassiler döneminde de halıcılık oldukça yaygındı. Yapılan bazı çalışmalar Abbasilere ait halılar bulunduğunu gösterir. Arkeolog Lamm tarafından eski Kahire'de, yani Fustat'ta bulunan iki halı parçası da şu anda çeşitli müzelerde sergilenir. Bu halı parçalarının tekniği Doğu Türkistan'ın halı dokuma tekniğini andırır. yani Türk düğümü ile dokunmuştur.

Kızıl kahverengi zemine deve tüyü, yeşil ve mavi renklere sahip olan halıda iç içe altıgen yıldız motifleri de bulunur. İki parçanın biri Kahire'de Arap Müzesi'nde sergilenirken diğer parça ise New York Metropolitan Müzesi'nde yer alır. Bu iki parçada da Türk etkisinin bulunduğunu söylemek mümkün.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

37 TAVALI TASLI MOTİFİ:

Özellikle Konya yöresi halılarında kullanılan çok eski bir Anadolu motifidir. motife günümüzde nadir olarak rastlanmaktadır. İncelenen halıların göbek kısmının yanlarında yer alan motif yörede tavalı taslı olarak adlandırılmaktadır. Bu motif 2 adet yan halısının zemininde yer almaktadır. Tava (tabak): Genelde bolluk, bereket ve misafirperverliği temsil eder. Tas: Tas motifleri ise temizliği, saflığı ya da kutsallığı simgeler.

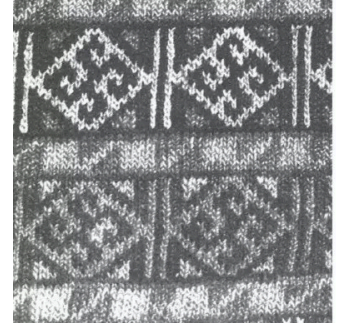
Birlikte kullanıldıklarında, bu motifler geleneksel olarak sofraya kültürü ve paylaşımın önemi gibi değerlerle ilişkilendirilir. "Tavalı taslı" motif, hem estetik bir desen hem de kültürel anlam açısından Ladik halılarında sıklıkla yer bulur.

38 ÇARKIFELEK MOTİFİ:

Safranbolu Mektepçiler Konağı'nda (1786-87) solda "Çarkıfelek" detayı

Gök çarkının dönüşünü simgeleyen "çarkıfelek" motifi, günümüzde feleğin çemberi, feleğin çarkı olarak dilimize yerleşmiş durumda. Selçuklu döneminde de halı ve ayna gibi eşyalarda kullanılan "çarkıfelek" motifi Göktürk alfabesinde bir harf olarak kullanılmıştır. , Selçuklu eserlerinde feleğin alaca atı (ablak-ı çarh) zamanın geçişiyle ilgili mecazi bir ifade olarak kullanılan bu motife Türk düğümlü halılarda rastladığımız gibi mimari de özellikle camii ve medreselerin dekorasyonunda da rastlamaktayız. Cem Karaca'ya ait olan meşhur şarkıda; "Ben feleğin şu çarkına çomak sokarım /Ben feleğin tekerine çomak sokarım" cümleleri de, eskilerden, çarkıfelek kavramından bugüne taşınmıştır .dünyayı durdurmak ve düzeni alt üst etmek anlamları da taşır. Çarkıfelek motif, hem estetik hem de sembolik açıdan Türk halılarında önemli bir yer tutar ve genellikle yerel geleneklere ve inançlara dayalıdır. Eski Türk inancında göğün, Demirkazık'ın etrafında yıllık dönüşünün yanı sıra, aynı anda yıldızları taşıyan gök çarkının da döndüğü kabul ediliyordu. Bir çift göksel ejderin de, gök kubbenin en altındaki çarkıfeleği çevirdiğine inanılıyordu.

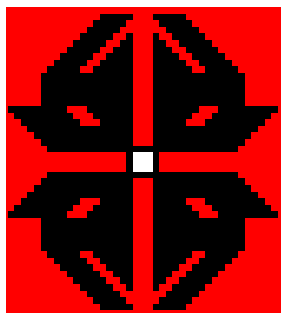
39 KAZ AYAĞI:

Özellikle soğuk bölgelerde yaşayan Kazlar halılarında da motif olarak yer almıştır. Kaz ayakları motif, Türk halılarında ve kilimlerinde sıklıkla görülen motiflerdir. Kaz ayağı motif, genellikle geometrik bir desene sahip olup, farklı renkler ve düzenlerle işlenir. Bu motifin geleneksel ve kültürel olarak bazı sembolik dolaşımı vardır. Kaz Ayağı Motifinin Anlamı: Koruma ve Şanstır. Kaz ayağı motif, genellikle koruma ve şans getirildiğine inanılan bir semboldür. Kazların göçmen kuş olması, onları "güçlü" ve "koruyucu" olarak simgeler. Bu motif, kötü enerjilerden korunmayı, nazardan uzak durmayı simgeler ve evlere şans getirdiğine inanılır. Türk halılarında çokça kullanılmış olan bu motif İslamiyet'in etkisiyle yasak getirilmiş motifler arasında da yer alsa da Anadolu halılarında yine de yaygın olarak rastlanmaktadır.

40 PANÇA MOTİFİ:

Özellikle Erdek ve Marmara bölgesi halılarında kenar bordür motif olarak halılarda kullanılan bu motif Türk halıcılığında önemli bir yere sahip olan geleneksel motiflerden biridir. bu halılar, özellikle renkleri, desenleri ve kullanılan geleneksel motiflerle dikkat çeker. Pança Motifi Anlamı: Pança motif, Erdek halılarında sıklıkla kullanılan bir desen olup, geometrik ve doğal unsurlardan oluşur. Motifin adı da bazen yerel halk arasında "panca" olarak da telaffuz edilebilir. Bu motifin en belirgin özelliği, düzgün, simetrik yapıları ve geleneksel anlamlar içermesidir. Pança motifinin koruma ve şans getirdiğine inanılır. Evlerin içine yerleştirildiğinde evin pozitif enerjiyle dolmasına yardımcı olduğu düşünülür. motif, genellikle dönel, yıldız veya üçgen gibi geometrik olarak korunur. Bu tür motifler, düzen ve denge anlayışını simgeler ve bu özelliklerle halılara estetik bir denge kazandırır. Erdek halıları, bu tür geleneksel motiflerin en belirgin şekilde yer aldığı halılardan biridir. Pança motif, halının kenarlarında veya ana desenin etrafında kullanılarak, halının genel görünümüne estetik bir katkı sağlar. Erdek halıları genellikle ince işçilikle, doğal ipliklerden (özellikle yün) yapılır. Panca motif, düzgün, simetrik bir yapıya sahip olup halının kenar hatlarında veya iç desenlerinde yer alır. Bu motif, haliye hem görsel bir güzellik katar hem de derin kültürel anlamlar yükler.

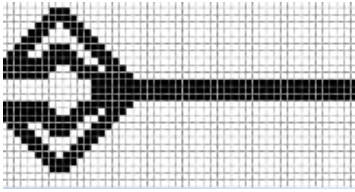

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

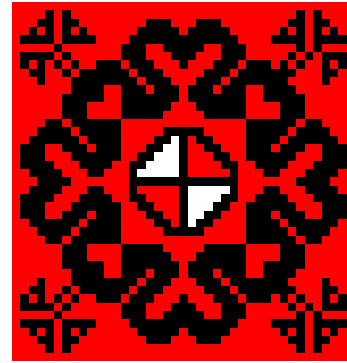
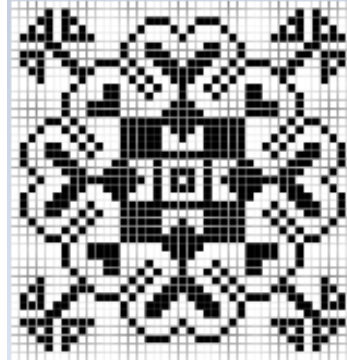
41 Kepçe Motifi

Kepçe motifi, Türk düğümlü halılarda dua, birliktelik, koruma, bereket ve toprağa bağlılık anlamlarında kullanılır. Ancak bu motifin çok yaygın olmasa da belirli bölgelerde tercih edilen bir motif olduğu görülmektedir. Öne çıkan bazı yöreler şunlardır; **Bergama Halıları:** Bergama halılarında zaman zaman kepçe şeklinde motifler görülebilir. Özellikle halının kenarlarında veya ana desende yer alır. **Afşin Halıları:** Afşin yöresindeki halılarda da bu tür geometrik motifler yer alır. Burada kullanılan kepçe motifi, bazen bütünleşik bir yapı halinde ya da halının kenarlarını süsleyerek ortaya çıkar. **Çankırı Halıları:** Çankırı bölgesinde ise bu motifin şekilsel olarak kullanıldığı incelenmiştir. Kepçe Motifinin İkonografik Anlamları ise tarım ve hayatın anlatılması ile toprakla bütünleşen ve yaşamı sürdüren bir semboldür. Kepçe, toprakla iş yapma ve bereket getirme amacını taşıyan bir araç olarak simgelenir. Bunun dışında, kepçe motifinin başka anlam taşıması da mümkündür: Bereket ve Verimlilik Kepçe, çoğu zaman bir şeyi taşıma, bir araya getirme işlevi görür. Bu anlamda, özellikle tarım ve doğa ile ilişkilidir. Toprak, verimlilik, bereket ve doğal üretim gibi kavramlar, bu motifin sembolizmi içinde yer alır.

42 Turunç Motifi:

Karakeçili Yörüklerinin kullandığı bu motif artık günümüzde çok kullanılmayan motifler arasında yer almaktadır. Turunç motifini sadece bekar ve evlilik çağındaki kızlar dokurdu. Turunç motifi güzel, zengin ve bekar bir eş ile evlilik talebi ve umudu ile dokunurdu.

43 Böbrek Motifi:

Böbrek motifi, çok nadir olarak sadece Bergama halılarında görülen bir motiftir. Önemli bir görsel desen olmasının yanı sıra sağlığı simgeler. Böbrek dokuları, anne karnında ikinci aydan itibaren olgunlaşmaya başlıyor. Tam doğum olacak güne kadar büyüyor ve doğduktan sonra bir tane dahi böbrek hücresi oluşturulamıyor. bu yüzden eski Türklerde de Böbrek her zaman için denge ve sağlık olarak algılanmıştır. sadece bazı Bergama yöresi halılarda inceleyebildiğimiz Böbrekli motif denge ve sağlık için halılara dokunmuştur.

44 Heybesulu Motifi:

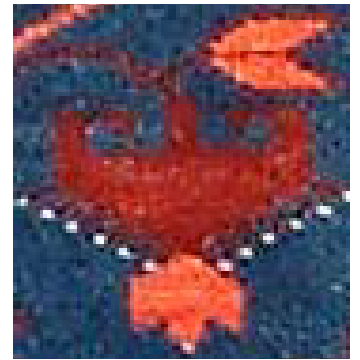
Yağcıbedir Yörüklerinin atlarının sırtlarındaki heybelerde bulunan motif kenar desenlerini oluşturmaktadır. Köylülerin deyiimi ile "Çam kozalağı" Heybesulu motifini oluşturmaktadır. Tarla sınırı anlamını taşımaktadır. Heybesulu kenar motiflerinde genellikle beyaz sulu nazar boncukları ile beraber kullanılmaktadır. Bu kenar suyu genellikle Eşme dere köyü halılarında bulunur.

45 Yedisulu Motifi:

Yağcıbedir halılarının kenar motiflerinde bulunan suyollarının yedi tane olması, gökyüzünün yedi katlı olduğu düşüncesidir. Bu suyollarının orta kısmında bulunan beyaz suyolunda nazar boncukları bulunmaktadır. Bunun iki yanında kedi izleri ve hayat zinciri ile birbirine bağlanmış motifler bulunmaktadır.

46 Memek Yanı:

Hem halı dokuyan hem de annelik yapan Yörük kadını lastik emzikler çıkıncaya kadar halı dokuma tezgâhının başına oturttukları çocuklarını avutmak için başörtülerini ucuna bağladıkları şeker veya lokumu çocuklarının ağzına verirlerdi. Memek Yanı denilen motif bunu temsil eder. Çocuk, gelinin aile içindeki sosyal yerinin sağlanmasını, saygınlığının artmasını sağlar. Bunun için Memek Yanı motifi her halıda bulunur.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

47 Bop Hatça Motifi :

40-50 yıl önce Gül Hatçe isminde evde kalmış yörük kızı ile çevresi alay etmeye başlamış. "Sen Gül Hatçe değil, Bop Hatça"sın demişler.

Gülün güzelliğinde kendi gönül güzelliğini göstermek için bu motifi dokumuş. Zaman içinde Gül Kafası, Gül Hatmi, Bop Hatça ismini almıştır.

48 BOLLUK MOTİFİ:

Bolluk motifi için üç grup vardır. Birinci grubu dut, karpuz, kavun, nar, incir, üzüm, bitki ve yılan, ejderha, koç, boğa, geyik, kelebek, balık gibi hayvanlar oluşturmaktadır. Sonsuz mutluluğu ifade ederler. İkinci grup ağaç, çiçek, yaprak motiflerinden oluşmaktadır. Hayat ağacı doğurganlığın ve bolluğun simgesidir. Üçüncü grup cansız kayalar, sular, dağlar ve bazı tabiat varlıklarından oluşmaktadır.

49 Dersin Göbeği Motifi:

Özellikle Avanos halılarında rastlanan bu motif denge ve gücü simgeler. Dersin göbeği motifi, halının orta kısmında yer alır yuvarlak ve dönel, merkezi güç ve odak denge ve çizgi simgesi ile betimlenir. Bu motif, tüm unsurların bir araya geldiği bütünlük ve birlik teması ile dayanışmayı ve aileyi ve toplumsal dayanışmayı da simgeler. Dersin göbeği motifinin evlere, koruma ve huzur anlamında koruyucu bir güç verdiği de kabul edilir.

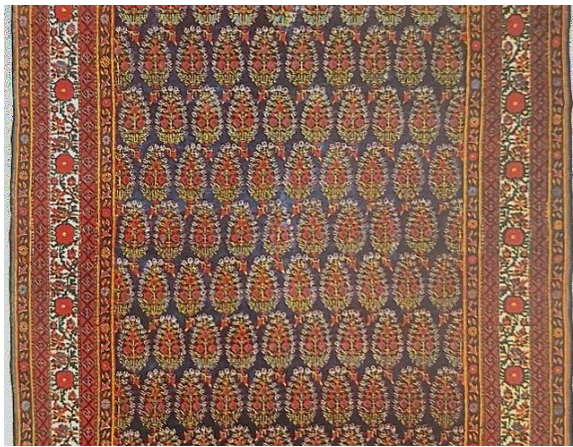
50 Tavus Kuşu Motifi:

Tavus kuşu motifi Türk düğümlü halılarda Ölümsüzlüğün ve yeniden doğuşun sembolüdür. aynı zamanda Cenneti anlatır. bu motif özellikle Azerbeycan Türkleri Halıları ve Doğu halılarında çok kullanılır.

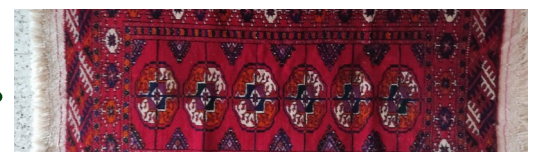
51 Buta Motifi:

Azerbaycan bölgesinde Buta motifi olarak adlandırılan ve birçok çeşidi olan motif İran'da Türkmen bölgesinde sık kullanılan bir motiftir. Zaten aynı motif yurdumuzda da özellikle kumaş süslemelerinde kullanılan "şal" motifi olarak bilinmektedir. Kars ve Iğdır bölgesinde nadir de olsa halılarda görülen motifin Türk düğümlü Tebriz halılarında çok sık kullanıldığı bilinmektedir.

52 Türkmen Gülü Motifi:

Bazı kaynaklarda Türkmen gülü, Türkmen aynası veya Ejder motifi olarak adlandırılan motife Anadolu'da özellikle Kars, Ağrı, Muş, Bitlis, Erzurum, Malatya, Adıyaman, Elazığ ve Tunceli'nin köylerinde rastlamak mümkündür. Azerbaycan'ın da birçok bölgesinde sık kullanılan bir motiftir. Motif sekizgenler içerisinde yer alan çengel basamaklardan oluşan ve ortasında yine sekiz köşeli yıldız bulunan bir tasarıma sahiptir. Bazı halıların zemininde büyük boyutta ve sıralı olarak kullanılırken, bazı halılarda ise küçük boyutta sıralı ve yan yana getirilerek kompozisyonlar oluşturulur. Motifin Anadolu, Kafkas ve Türki Cumhuriyetlerde ortak kullanılan bir motif olduğu düşünülmektedir.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

53

Elli Motifi:

Mihrap içinde civa kullanılmadığında bu motif mutlaka kullanılır. Birbirine bağlı çiçeklerden oluşan bu motif Türklerdeki bağlılığı temsil eder. Genellikle kelle ebatlı halılarda bu motiflere rastlanılmaktadır.

54

Ayaklı Motifi:

Bolluk motifi için üç grup vardır. Birinci grubu dut, karpuz, kavun, nar, incir, üzüm, bitki ve yılan, ejderha, koç, boğa, geyik, kelebek, balık gibi hayvanlar oluşturmaktadır. Sonsuz mutluluğu ifade ederler. İkinci grup ağaç, çiçek, yaprak motiflerinden oluşmaktadır. Hayat ağacı doğurganlığın ve bolluğun simgesidir. Üçüncü grup cansız kayalar, sular, dağlar ve bazı tabiat varlıklarından oluşmaktadır.

55

Civa Motifi:

Özellikle Avanos halılarında rastlanan bu motif denge ve gücü simgeler. Dersin göbeği motifi, halının orta kısmında yer alır yuvarlak ve dönel, merkezi güç ve odak denge ve çizgi simgesi ile betimlenir. Bu motif, tüm unsurların bir araya geldiği bütünlük ve birlik teması ile dayanışmayı ve aileyi ve toplumsal dayanışmayı da simgeler. Dersin göbeği motifinin evlere, koruma ve huzur anlamında koruyucu bir güç verdiği de kabul edilir.

56

Sarılı Su Motifi:

Yağcıbedir Yörüklerinin atlarının sırtlarındaki heybelerde bulunan motif kenar desenlerini oluşturmaktadır. Köylülerin deyiimi ile "Çam kozalağı" Heybe sulu motifini oluşturmaktadır. Tarla sınırı anlamını taşımaktadır. Heybe sulu kenar motiflerinde genellikle beyaz sulu nazar boncukları ile beraber kullanılmaktadır. Bu kenar suyu genellikle Eşme dere köyü halılarında bulunur.

57

Beynene Suyu Motifi:

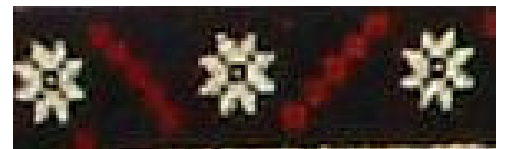
Özellikle Balıkesir halılarında kullanılan Beynene suyu motifi Eşme dere ve Çakıllı köylerinde dokunan halılarda kullanılır. yöresel ve otantik bir bordür motifi olup daha çok evli ve çocuklu kadınlar tarafından dokunur. anneannenin annesi veya babaannenin annesi anlamında kullanılan beynene sıfatı ululuk, saygı anlamında kullanılır.

58

İncili Su Motifi:

Yağcı Bedir halılarının vazgeçilmez bordür motiflerinden olan İncili Su motifi temizlik, berraklık ve hayatı temsil eder. Anadolu toplumlarında su, oldukça önemli bir yere sahip olmuştur. Yeniden doğum anlamı taşıyan su yolu sembolü aynı zamanda soyluluğu ve erdemi belirten bir motif olarak halı ve kilim dokumalarında yerini almıştır.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

59 AÇMA YUMMA MOTİFİ:

Azerbaycan Karabağ bölgesinde daha çok karşımıza çıkan Türk Düğümlü halı kompozisyonuna bölgede "Açma-Yumma" (açılma ve kapanma) denmektedir. Zikzak madalyonların halının orta zemininde bütün olarak, zeminin sağ ve solunda ise yarım olarak art arda sıralanmasından oluşan bir kompozisyona sahiptir. Azerbaycan bölgesine ait olan halı kompozisyonuna Kars bölgesinde de rastlanmaktadır.

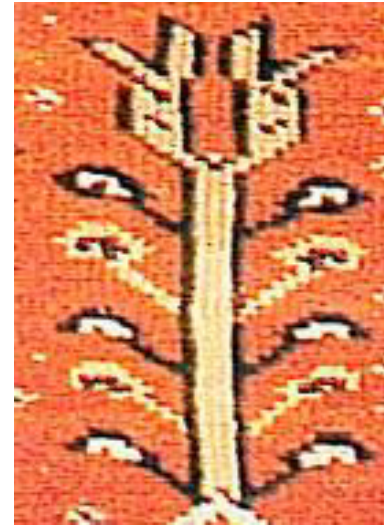
60 Çiçek Motifi:

Cennetin simgesidir. Çiçek motifinin çeşitleri de vardır. Menekşe, baklaçiçeği, armut çiçeği, yıldız çiçeği, lale, gül, karanfil motifler Ada Milas halılarında sıklıkla kullanılan çiçek motiflerindendir.

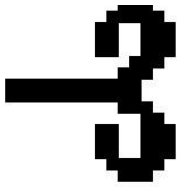

61 Lale Motifi:

Kutsal bir anlam ifade eder. Lale motifi tek başına işlendiği gibi, lale döneminde karakteristik hale geldiği şekliyle çoğu kez, lale ve karanfil beraber kullanılır.

62 OK MOTİFİ:

Ok ve yay Türk kültüründe avla ilgili bir sembolüdür. Bir savaş idmanı olan av, Türk kültüründe Hun devrinden itibaren kurumsallaşmıştır. Osmanlı döneminde ise mükemmelleşmiş bir müessese olmuştur. At üzerinde süratle koşar halde iken, geriye dönerek yay gerip, ok atarak, hedef vurabilen Türk okçuları Türk sanatına en çok yansıtılan av sahnelerinde işlenmiştir. Bu nedenle ok-yay motifi sıklıkla boy işareti, askeri flama, damga ve armalarda kullanılmıştır. Bu motifin Oğuz boylarının damgası olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

63 Terazî Motifi:

Türk halılarında sıklıkla rastlanan ve derin anlamlar taşıyan bir desendir. Terazî, denge, adalet ve eşitlik gibi simgeler ve bu motifin halılarda yer alması, hem estetik hem de sembolik anlamlar taşır. Halılarda bu motif, hem görsel dengeyi sağlamak hem de hayatının dengeli bir şekilde sürdürülmesi gerektiğinin mesajını vermek için kullanılır. Aynı zamanda adaletin tarafsızlık ve eşitlik ilkesine dayandığını vurgular.

64 KÜPELİ SU:

Hatay, Afyon, Aydın, Balıkesir, Eskişehir, Gümüşhane, Adana, Kars, Konya, Kütahya, Sivas, Içel, Ardahan yörelerinin kilim ve halı motiflerinde görülen küpe motifi genç kızın evlenme isteğini belirtir. Ailesine doğrudan evlenme isteğini söyleyemeyen genç kız dokuduğu veya işlediği el işlerine küpe motifi yaparak bu isteğini estetik bir şekilde dile getirmiştir. Günlük hayatta küpe türlerinde görülen zenginlik küpe motiflerine de yansımıştır. Küpenin Kırgız, Kazak, Özbek Türklerinde evlilik veya nişanlılık göstergesi olarak kullanıyor olması da ortak mirasımızın motifler yoluyla bilinçaltımızda devam ettirildiğinin bir göstergesidir. Klasik Küpe motifine nazaran Küpelî Su motifi aynı motifin birbiri ardına dizelenmesinden oluşur.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

65 Kilise Motifi:

Uzun zamandır Kafkas bölgesi ve çevresinde dokunan bu halı türü yabancı literatürde Kilise halısı veya Sevan halısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sevan, günümüzde Ermenistan topraklarında yer alan bir bölgedir. "Sevan, aslında Gökçeöl'ün Ermenice adıdır. Vaktiyle, Borçalı-Kazak boylarından Karapapaklar'ın yaşadığı bu bölgede ve Doğuda aynı kavim yaşadığına göre, her iki tarafta da eş değerde motiflerin işlenmesi de çok tabiidir". Bu halılar bazı bölgelerde Borçalı-Kazak grubu olarak da adlandırılır. Kilise Motifli halılara özellikle Arpaçay'da bire-bir örneklerine sık rastlanmaktadır ve tüm desen özelliklerini koruduğu görülmektedir. Türk düğümlü Anadolu ve Kazak halılarında özellikle ilk Hristiyan dönemlere ait yüzlerce kilise motifi yer almaktadır.

66 Demirciler Motifi:

"Demirciler" deseni birçok motifin bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Diğer motifler gibi bordürlerde kullanılan bu desen ayrıca, "El-turunç" ve "Anahtarlı Su" olarak da adlandırılmaktadır. çalışkanlık ve azmi anlatır.

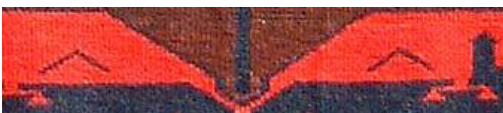
67 Karacahisar Göbekli Motifi:

Göbekli ve köşe motifli halılardır. Bu nedenle "Karacahisar göbeklisi" veya zemin renginin beyaz olmasından dolayı "Karacahisar beyazı" da denmektedir. Bitkisel kaynaklı motifler kullanılır. Ortada bir göbek motifi, köşelerde ise göbek motifine benzer köşe motifleri vardır. Bütün geleneksel el dokumalarında olduğu gibi Milas halılarında da desenler, yüzyıllar öncesinden gelen bir kültür mirasıyla hiçbir yere bakılmadan çoğunlukla ezbere yapılmaktadır.

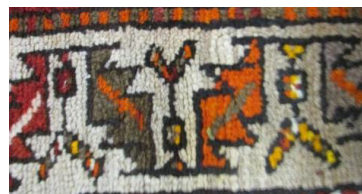
68 Canavar (Ejder-Mızrak Yanışı-Civa):

Yağcıbedir halılarının tipik motiflerindendir. Çok ayaklı bir canavarı andırır. Karşılıklı dururlar. Üstlerinde bir koyun ya da başka bir hayvanı taşırlar. Günümüzde efsane ve anlamını yitirmiştir. Taşıdığı hayvanın ayakları bir terazi kefesine benzetildiğinden zamanla terazi adını bile almıştır. Gerçekten son yıllarda tamamen çift kefeli bir bakkal terazisine benzetilerek Mizan Terazi adı ile inanç motifi hâline dönüşmüştür. Ayrıca hayat ağacını ve güneşi korur. şifa tılsımıdır. Hastalıkları iyi eder.

69 Lanset Yaprak Motifi

Türk halılarında sıklıkla rastlanan ve derin anlamlar taşıyan bir desendir. Terazi, denge, adalet ve eşitlik gibi simgeler ve bu motifin halılarda yer alması, hem estetik hem de sembolik anlamlar taşır. Halılarda bu motif, hem görsel dengeyi sağlamak hem de hayatının dengeli bir şekilde sürdürülmesi gerektiğinin mesajını vermek için kullanılır. Aynı zamanda adaletin tarafsızlık ve eşitlik ilkesine dayandığını vurgular.

70 Yıldızlar Motifi

Zemin içinde üç adet yıldız bulunur. Ortadaki yıldız güneşi, diğer iki yıldız ayı temsil eder. Güneş, dünyaya hayat veren yıldızdır. Ay ise gecenin aydınlatıcısıdır. Bütün yöresel halılarda bu motife rastlanır.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

71

Yılanlı Bahçe Motifi:

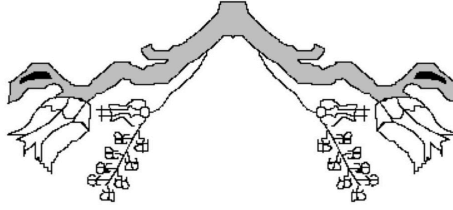
Özellikle Avanos ve Nevşehir halılarında kullanılan nu motif iç içe geçmiş bir yılan motifidir. Evliliğin çiçekli bir bahçe olduğu, fakat çevresinde ve içinde düşmanların olabileceğinin unutulmamasını simgeleyen bu motif günümüzde çok kullanılmamaktadır.

72

Yılanlı Kula Motifi:

Batı Anadolu'nun halı Merkezlerinden olan Kula yöresinde 18. yy'ın sonlarından itibaren ilk örnekleri görülmeye başlanan madalyonlu Kula halılarının en dikkat çekici türlerinden biri "Yılanlı Kula" adıyla anılan türdür. Günümüz Kula halılarında, 19. yy'da görülen ayetlikleri süsleyen, geometrik şemalı, yatık "S" şekilli yılan motifinin kaybolduğu ve ortadaki madalyonun iki yanında, yay şeklinde, iki yöne doğru kıvrılmış biçimde tasvir edildiği görülür. Yılanlar, çift başlıdır ve başlardan biri lale şeklindedir. Zemin desenini oluşturan bu motif nedeniyle bu tip halılar "yılanlı Kula" adıyla bilinmektedir.

73

Umay Ana Motifi:

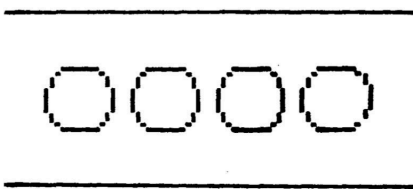
Doğum, üreme ve çoğalmanın sembolüdür. Sadece insanlar için değil hayvanlar içinde simgesel değerdir. Bebekle/çocukla ilişkili olarak savaş öncesi zaferi getirmesi adına kurban kesilen bir koruyucudur aynı zamanda. Gök ve yer arasında irtibatı sağlayandır. Kadın, çocuk ve güçsüzlerin koruyucusudur. Türk mitolojisinde gökten inen ışık, kutsaldan geldiği kullanılan motiftir. Farsça'daki adı "Hüma" ya da "Hümay"dır. Üzerinden geçtiği kimselere zenginlik ve mutluluk getireceğine inanılır. Ummak, dilemek, korkutmak sözcüklerinden türemiştir öztürkçedir. Umay (yaşam-iyilik) ve Kara Umay (Ölüm-Kötülük) olarak varlığını gösterir. Umay ana motifi Eli belinde motifini de andırır. Özellikle Azeri halılarında çok kullanılır.

74

Leblebi Motifi:

Avanos ve çevresinde bolluk, bereket motifi olarak bilinmekte ve sıkça kullanılmaktadır. Göbeğin tam ortasında yıldız motifi kullanılmıştır. Göbek içinde ve zemin de sembolize çiçekler ve yapraklar kullanılmıştır. Bordür bölümünde peçler ve stilize yapraklar kullanılmıştır.

75

At Ponçağı Motifi:

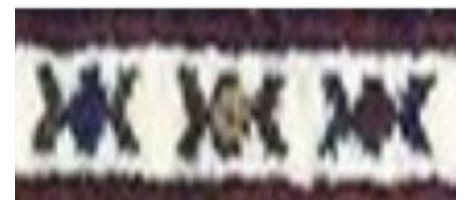
Taşpınar halılarında çok sık rastlanan bu motif doğadan esinlenilmiştir. Doğada yetişen mavi renkte olan ve halk dilinde at gülü olarak bilinen çiçeğe benzemesinden dolayı bu ismi almıştır. Literatürde hatai olarak geçen motif Geleneksel Türk bezeme sanatında sık kullanılan motiflerdendir. doğaya atıfta bulunulan bu motif ile baharın neşesi mavinin dinginliği ve huzurunun evleri sarması hedeflenmektedir.

76

Şeker Boncuk Motifi:

Özellikle Niğde ve Taşpınar halılarında çok kullanılan bir motiftir. Yöre halkı tarafından ambalajlı şekere benzemesi sonucunda bu ismi almıştır. Genelde büyük yer yaygısı olarak dokunan dokuma örneklerinde görülmektedir. şeker ve tatlı Türk kültüründe çok önemlidir. Bayramda çocuklara mutlu olmaları için dağıtılır kız istemeye söz kesmeye ve tüm önemli davetlere tatlı ve şeker ile gidilir. tatlı yiyelim tatlı konuşalım sözüne uygun olarak bu motifte evlere neşe mutluluk ağız tadı versin diye dokunan motiflerdendir.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

77

Çalı Motifi:

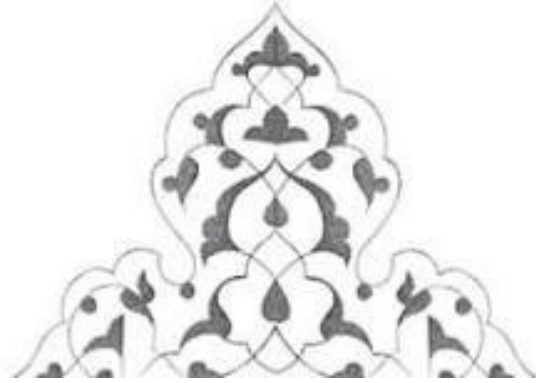
Anadolu halılarının bazılarında Dulavrat otu ile karıştırılan Çalı motifi aslında ayrı bir motiftir. Özellikle Yörük kilim ve halılarında sıkça kullanılır. nazarı uzaklaştırdığına inanılır. özellikle yeni evlenecek kızlar yuvalarının dirliği düzeni ve 3. şahısların müdahalesinden evliliklerini koruduğuna inandıkları çalı motifini dokurlar evlerine ve herkesin görebileceği kapı girişi yada oturma odalarına sererlerdi.

78

Rumi Motifi:

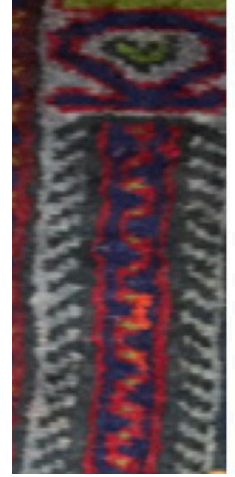
Rumi'nin kelime anlamı Anadolu'ya ait demektir. Stilize edilmiş kanat ve gaga benzeri formlardan oluşan hayvansal motiflerdir. Uygurlarda hayvan figüründe bir motif olarak görülen rumi, bu devirde helezon şebekeler üzerinde, desen haline gelecek kadar gelişmiş ve süsleme sanatında bir üslup veya bir tarz olmuştur.

79

Kırkayak Motifi:

Büyük dokumaların sağ ve sol tarafında boyuna uzanan ve halk arasında kırkayak olarak bilinen, literatür kayıtlarında ise hayat ağacı motifinin devamı olarak geçen motiftir. Bazı dokumalarda ise dokumanın iç kısmında dört tarafında da yer aldığı örnekleri mevcuttur. Genellikle tetir diye bilinen kahverengi ton renkle veya pisi tüyü denilen gri ton renginde dokunmaktadır. Dokumada canlılığı, devamlılığı ifade etmektedir

80

Nar Çiçeği Motifi:

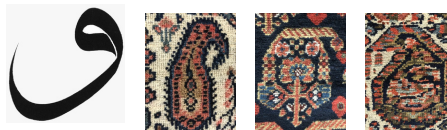
Anadolu halılarında çok kullanılsa da Türk düğümlü Karabağ kilimlerinde ve bazı Hereke halılarında kullanılan bir motiftir. Nar Türk geleneklerinde yeni evlenen çiftlerin evlerinin kapısında kırılır bu nar taneleri kadar huzurunuz bereketiniz ve evladınız bol olsun diye tebrik edilirdi. İşte bu gelenekteki inanç bu motifte halı ve kilimlere yansıtılmıştır.

81

Boteh Motifi:

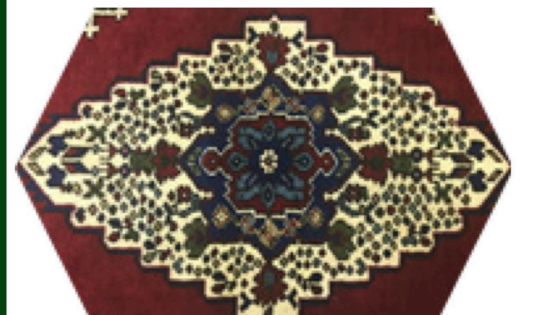
Motif temel olarak üst kısmı eğilmiş bir armut şeklindedir. Bazı tasarımlarda altta bir yaprak veya kuyruk bulunur. Hepsisi farklı şekilde stilize edilmiştir her farklı renk ve desen belirli bir bölgeye özgüdür. motif çoğunlukla doğurganlığın bir işareti olarak kullanılır. Anne karnında çocuk yada vav harfine de benzetilir. Kur'an-ı Kerim'de vav ile başlayan ayetlerde yemin edilmiştir. Vav harfi 'Yemin' anlamında, "Sana yöneldim, sana güvendim" anlamındadır. - Anne karnındaki cenin duruşuna benzetilen vav harfi; Vahidiyet, Vahdaniyeti temsil etmesi nedeniyle Allahın birliğini ve benzersizliğini simgeler. boteh motifini bir halının ana alanı boyunca tekrarlanırken görülebilir.

82

Civil Göbek Motifi:

Özellikle de yastık, minder, taban, somya ve çift dokuma örneklerinde sıkça kullanılan motif olup, dokumalara ismini vermektedir. Civil göbek halı göbeği yada madalyon desenin değişik bir türü olup hareketli ve enerjik bir motiftir.

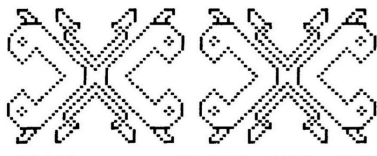

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

83 Deve Tabanı Motifi :

Deve Tabanı yaprağı aslında bir çok kültürde dayanıklılığı ve gücü temsil eder. Türk düğümlü halılarda da sıkça kullanılan bu motif çeşitli değişik şekillerde halılara dokunmuştur. Deve Tabanı, aynı zamanda sadakat, dayanıklılık ve uzun ömür sembolü olarak da kabul edilir.

84 Gül Ayağı Motifi:

Taşpınar halılarının olmazsa olmazı olan bu motif genellikle halıların orta ve kenar bordürlerinde kullanılır. Hemen hemen her dokumada görülen ve bitkisel desenler grubuna giren motiftir. Literatür kayıtlarında penç olarak bilinen motif güle benzemesi nedeni ile bu yörede bu ismi almıştır. Taşpınar dokumalarının en belirgin özelliklerindendir

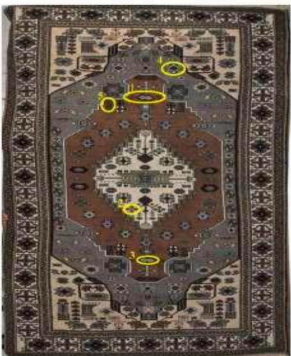
85 Yaba Gül Motifi:

İnsanlık tarihi kadar eski bir kültürel arka plana sahip olan gül, bütün bitkilerden ve özellikle de diğer çiçeklerden farklı görülmüştür. Gül, hemen hemen bütün din ve kültürlerde kendisine geniş yer bulmuş ve edebi anlamda da oldukça geniş bir perspektifte ele alınmıştır. Bitkileri, hayvanları, doğada hareket halinde olan her şeyi sembolleştiren insanoğlu çiçeklerin kraliçesi olarak görülen güle de zaman ve mekan tanımadan sembolik anlamlar yüklemiştir. yaba gül aslında yabani yada doğada kendi halinde yetişen bakım istemeyen gül anlamındadır. Türk düğümlü el dokuma halılarında Anadolu'dan Kafkasya'ya, İran'da yaşayan Türkmenlerin halıları olan Keşan Tebriz, Hamedan, Kaşkay halılarına kadar birçok Türk düğümlü halıda yaba gül motifi kullanılmaktadır. hem güzel hem dirençli anlamına gelmektedir.

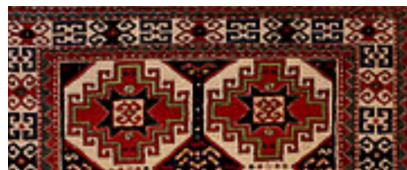
86 Çavuşlu Motifi:

İsmi rütbeli asker ve erlerin kıyafetinde bulunan rütbe armasına benzetildiği için köy halkı tarafından çavuşlu olarak bilinmektedir. Dokumada kullanılan motif dokumanın zemin kısmında yer aldığı gibi kullanıldığı dokumaya da adını vermektedir. Genelde taban halısı, yastık, minder, çeyrek dokumalarda ve rapor olarak dokunan dokuma örneklerinde kullanılmaktadır .

87 Sofralık Motifi:

Azerbaycan'ın Karabağ bölgesine ait bu tür halının orta zemininde sekizgen göller, zemini kaplayacak şekilde art arda sıralanmaktadır. Kompozisyonda yer alan göl sayısına göre, beş göllü veya üç göllü olarak adlandırılır. Kars bölgesinde ise bu halılara Terekeme halısı denir. Kars bölgesinde bulunan örneklerde kompozisyon ve desen özelliklerinin de korunduğu gözlemlenir. Azerbaycan halılarında daha canlı renkler görülürken Kars bölgesinde bulunan örneklerde ise daha çok koyun yününün tabi renkleri ve kahverengi tonları yer almaktadır. Ayrıca bu halının bir örneği Bitlis Şerifiye Camiinde bulunmaktadır. Yine bu bölgede göl olarak adlandırılan motife sofralık motifi denilmektedir. Göl motifinin benzerlerine Kars ve Iğdır bölgesinin halı yastıklarında da rastlanmaktadır.

88 Cıngıllı Cafer Motifi:

Muğla ve Milas halılarının vazgeçilmez motifidir. Cıngıllı Cafer motifinin merkezinde göz motifi bulunmaktadır. Bu motif nazardan korunma amaçlı dokunmuş el ve göz motifi ile süregitmektedir. Cıngıllı Cafer motifinin ana teması göz ve nazardır. insan gözünün iyi niyetin yanı sıra kötü niyet taşıyan bakışlara da sahip olabileceği ve böyle bir durumda yani kıskançlık ve kötü düşüncelerle bir kişiye ya da nesneye bakıldığında negatif bir etki oluşturduğuna inanılmaktadır. Bu nedenle kötü gözün zararlı etkisinin yine göz ile giderileceği düşünülmekte ve gözün natüralist ve stilize formları nazardan korunmak için kullanılmaktadır.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

89 Yıldız Çiçeği
Motifi:

İncelemeye alınan halıların 5 adetinde bulunmaktadır. Anadolu'da en çok kullanılan desenlerden biri de yıldız motifidir. Eski coğrafyacılar göre dünya, yedi parçaya bölünerek yedi iklim oluşmuştu. Yedi iklim ile yedi gezegen arasında bağıntı olduğu, her bir iklimin birer gezegen tarafından yönetildiği düşünülüyordu. Gök ile yeryüzünün birbirinden ayrılmaz parçalar olarak algılanması sebebiyle göksel olanın yersel, yersel olanın ise göksel muadilleri oluşturulmuştur. Böylece yeryüzündeki yönetim yapısı, astral unsurlarla formüle edilmeye çalışılmıştır. Göksel simgeler şeklinde düşünüldüğünde yıldızlar da göklerin gözleri olarak kabul edilir. Yunan ve Roma mitolojilerinde yaratılış efsanesinin ilk kaynakları yer ve göktür. Çin inancında ve Tevrat'ta da bu aynıdır. Orta Asya Türkleri ve Moğollar için gökyüzü, en büyük ilahlarını temsil eden 'Tengri'dir. Fars kültüründe de gökyüzü kutsanmaktadır. Yine Mezopotamya ve Mısır uygarlıklarında da sayısız efsane bulunur. Tasavvuf inancında da iç dünyadaki seyahat ve yükselişler hep gökyüzüne kanatlanma şeklindedir. Kur'an-ı Kerim'de uzay sistemi, gökyüzü ve kandillere benzetilen yıldızlar, birkaç ayette geçmektedir.

Güneş, gezegenler ve yıldızlar, Anadolu halkının inançlarında geniş yer tutar. Bazı inanışlara göre yıldızlarla insanlar arasında kozmolojik bir yazgı bağlantısı vardır. Gökyüzünde her insanı temsil eden bir yıldız bulunur ve her bir yıldız kaydığında bir insanın öldüğüne inanılır. Hz. Davut'un oğlu ve hükümdar peygamber olan Hz. Süleyman'a ait yüzüğün üzerinde bulunduğu söylenen ve "Davut'un Yıldızı" adı verilen motifin Türkçe'deki adı "Mühr-ü Süleyman"dır. Bu motif iç içe geçmiş ya da üst üste gelmiş ters iki üçgenden oluşan evrensel bir simgedir. Tepe noktası yukarıda olan üçgen ateşi eril ilkeyi, erkeklik organını, dışa açılma güçlerini belirtmektedir. Tepe noktası aşağı doğru olan üçgen ise suyu, dişil ilkeyi, dişilik organını, doğumu içe kapanan güçleri temsil etmektedir. İki üçgenin altı kollu bir yıldız biçiminde birleşmesi ile evreni oluşturan dört ana öge ortaya çıkar. Burada görülen üçgenler ile ying yang arasında büyük bir benzerlik görülür. Anadolu'da epey yaygın bir biçimde kullanılmıştır. 11. yy'a ait Ahlat'taki Selçuklu mezar taşlarında, Barbaros'un sancağında, Osmanlı dönemi camilerinin dış cephesi ile pencere parmaklıklarında ve iç bezemelerde sıkça rastlanır. Altı Kollu Yıldızın tam ortasına denk gelen yerde, genelde bir Güneş ya da Gül imgesi bulunur.

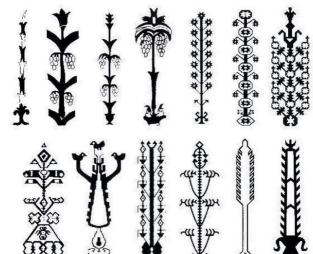
Gerçekte bu merkezi bölüm, Tanrı'ya özgü bir göstergenin bulunduğu yerdir. Kimi zaman buraya, Allah sözcüğünün sayısal değerine karşılık gelen 66 sayısı konur.

90 Hayat Ağacı
Motifi:

Hayat ağacı sembolü, dünyanın hemen hemen tüm kültürlerinde ortak olarak bulunan bir semboldür. Tüm kültürlerde de benzer anlamlarla bulunur. Doğa bilincini ve doğa saygısını göçebe atalarından alan Türk toplulukları için, ağaç içinde bir ruh taşıyan, saygı duyulması ve korunması gereken bir canlı konumundadır. Yaşken kesilen ağacın, ağacın sahibi olan ruhu gücendireceğine ve türlü felaketlere neden olacağına inanılır. Yakılmak ya da işlenmek için toplanan kuru ağaçlara da minnetle ve saygıyla yaklaşılır. Bu nedenle Türkler, "hayat yolculuğunu" anlatmak için hayat ağacını bir sembol olarak seçmiş ve halı motifleri olarak kullanmıştır. Hayat ağacı, doğanın bir parçası olarak doğmayı, doğaya saygı duyarak yaşamayı ve sonunda ölecek doğanın özüne dönmeyi sembolize eder.

HAYAT AĞACI MOTİFLERİ

Ünlü Ressamların Tablolarında Yer Alan TÜRK DÜĞÜMLÜ UŞAK HALILARI

Uşak ve yöresi 15. yy erken Osmanlı dönemi halılarının yaratıcısı ve Osmanlı dönemi halıcılık merkezi olmuştur.

Ülkede 1500'li yıllarda başlayan kapitülasyonlar sonucu ülkeye gelen elçilere Osmanlı sınırları içerisinde ticaret yapma hakkı tanınır. Böylece halılar yurt dışında kendini gösterir. Avrupa'daki seçkin aileler ünlü ressamalara tablolarını yaptırırlarken Uşak halılarını duvarda, yerde ve masada dekor olarak kullanırlar. Hans Holbein ve Lorenzo Lotto gibi ünlü ressamların tablolarında yer alan halılar ressamların adlarını almıştır. Bunlara Lotto ve Holbein denmiştir. Kanuni Sultan Süleyman döneminde Uşak halıları büyük önem kazanmıştır. O dönemde Azerbaycan'dan getirtilen dokuma ustaları Uşak'a özgü halıları yeni tarzlarla dokumaya başlamıştır. Halıların özelliklerini kaybetmemesi için Anadolu müftüleri görevlendirilmiş ve dokumalar kontrol altında devam etmiştir. Desenler, nakkaşlar ve süsleme sanatçıları tarafından tasarlanarak saray halıları adını almıştır. Osmanlı saraylarından, Avrupa şatolarına, camilerden kiliselere kadar yayılan Uşak halısı sadece bir halı değil saygınlık sembolü olan bir efsanedir.

Tarihi Uşak halıları bugün; Paris Louvre Müzesi, Floransa Bardini Müzesi, New York Metropolitan Sanat Müzesi, Philadelphia Müzesi, Londra'daki Victoria ve Albert Müzesi, National Gallery of Art Budapeşte Milli Müzesi, İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Berlin İslami Sanatları Müzesi Metropolitan Ulusal Kuveyt Müzesi, İstanbul Vakıflar Halı Müzesi, Konya Mevlana Müzesi gibi birçok müzede sergilenmektedir.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

91 Lotto Motifi :

Dönemin ünlü İtalyan Ressamı Lorenzo Lotto'nun tablolarında resmedilmiş ve ismini de bu sayede almıştır. antik Uşak Halılarında kullanılan motifte işlenen ana tema kuş, ejderha ve hayat ağacı motiflerinin bir arada kullanılmasıdır. Birlikte kullanıldıklarında bu motifler ruhun sonsuzluğu ve ölümsüzlük anlamına gelmektedir. Hayat ağacı üzerinde kullanılan kuşlar, hayatı ve ruhu simgelemektedir. Ejderha hayat ağacını koruyan hayvandır. Bordür çiçek buketleri ile süslenmiştir.

92 Çintemani Motifi:

Motifte yer alan noktaların leoparı andırması nedeniyle, bir üçgen şeklinde 3 noktalı motiflerden oluşan halılara postlu halı adı verilmektedir. Çeşitli kültürler tarafından kullanılan bu motif güneş, çintemani, ay ve bulut gibi çeşitli unsurları ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Diğer taraftan bordürde yer alan üç sekizgenden ve ejderhadan oluşan motiflerin ayı ve ayı koruyan ejderhayı ifade ettiğine inanılmaktadır. Halıda güneş, ay ve ejderha motiflerinin sembolik olarak kullanılmasıyla, bereket teması da işlenmektedir.

93 Uşak Kuşlusu Motifi

Esas motifi meydana getiren şekillerin ilk bakışta kuşu andırması nedeniyle "kuşlu" denilen halılarda aslında birbiri ile karşılaşan iki yaprak arasında zeminin çeşitli renginden meydana gelen aldatıcı bir görünüşü vardır. Hayat ağacının üzerindeki kuşlar yaşamı ve ruhu temsil etmektedir. Ejderha hayat ağacını koruyan hayvandır. Üç motif ruhun sürekliliğini ve ölümsüzlüğünü simgelemektedir. Anadolu insanı kuş ile hasbihalini, bazen ejderha ile kavgasını haliya dokuyarak duygularını ifade etmiştir. Bunun yanında kuş pek çok anlama daha gelmektedir. Örneğin bazen sevgi, sevgili bazen de ölen kişinin ruhudur. Ayrıca kuvvet ve kudreti temsil eder.

94 1. Tip Holbein Motifi:

Dönemin ünlü Alman Ressamı olan Hanz Holbein'in tablolarında resmedilmiş ve ismini de bu sayede almıştır. Antik Uşak halılarında kullanılan ilk Holbein motifidir .

95 3. Tip Holbein Motifi:

Bu tip halılar; eşit büyüklükte, içi sekizgenlerle doldurulmuş büyük kare ya da dikdörtgenlerin üst üste sıralandığı sade desenler içerir. Desen boyunca bu kare ve dikdörtgenlerin sayısı 2 veya 4'tür.

96 4. Tip Holbein Motifi:

4. tip büyük örnekli Holbein motifi : Bu tip Uşak halıları, desen olarak "3. tip büyük örnekli Holbein halısı"na benzer. Bu desene ayrıca daha küçük sekizgenler eklenmiştir.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

97 Köşeli Madalyon Motifi:

Bereketi sembolize eden başak biçiminde tasarlanmış olan ejderhanın bulunduğu bu örnekte, hayat ağacı kompozisyonu çiçeklerle bezenmiştir.

98 Madalyon Motifi:

Madalyonlu Uşak Halıları 16. yy içerisinde üretilmiştir. Uşak halılarındaki çok çeşitli zengin madalyon tipleri Türk ustaların hâkimiyet ve yaratma gücünü belli eder. Halının ortası iri bir madalyonla, köşeler çeyrek madalyonlarla belirtilmiş, madalyonların içi ve halının zemini minyatür sanatına göre bitki süslemeleri, insan ve hayvan figürlü kompozisyonlarla doldurulmuştur. Orta eksendeki madalyon sonsuzluğu simgelemektedir.

99 Yıldızlı Uşak Motifi:

En iyi örnekleri 17. yüzyıla kadar görülmüş olan bu grupta yer alan halılar, Yıldızlı Uşak olarak bilinir ve sekiz kenarlı yıldız motifleri ile süslenirler. Yıldızların içinde yer alan palmiye yaprağı şeklindeki motifler, hayat ağacını simgelemektedir. Yıldızın ortasında, oldukça geleneksel bir kuş ve ejderha figürü olan ve Rumi adı verilen bir motif kullanılmıştır. Bir Yıldızlı Uşak halısında, hayat ağacı, kuş ve ejderha motiflerinin bir varyasyonu kullanılır. Yıldız motifi Türk halılarında üretkenliği ifade eder. Ayrıca doğum, barış içinde yaşam ve evrenin yenilenmesi gibi anlamları da içerir.

100 Bulutlu Uşak Motifi:

Zemin üzerindeki simetrik şekiller buluta benzetildiği için desen ismini buradan almıştır. Bulutların tekrarlı kullanılması hayatın sürekliliğini anlatır.

101 4 Köşe Yıldız Uşak Motifi:

Yıldızlı Uşak olarak bilinir ve sekiz kenarlı yıldız motifleri bu motiften üretilmiştir. Yıldız motifi Türk halılarında üretkenliği ifade eder. Ayrıca doğum, barış içinde yaşam ve evrenin yenilenmesi gibi anlamları da içerir.

102 Sapanlı Uşak Motifi:

16.yy da üretilmiş olan Uşak halıları motifleri kendine özgü motifleri ile dikkat çeker motiflerde yöresel öyküler yoktur ancak halılar özel hazırlanan motif ve renklerde karakteristik özellikler taşır üstelik halılar ilmek ,çözgü boya ve yün kalitesi ile 1. Sınıf özelliklere sahiptir . Sapanlı motifi de bu motiflerden biridir Rumi motifden esinlenen bu motif yöre halkı tarafından sapanı benzetildiği için Sapanlı Uşak motifi adını almıştır.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

103 Şimkubik Motifi :

Gelin topuğu, güzel topuk” anlamlarına gelen şimkubik motifi gevdan, gülgever, şamari halı ve kilimlerinde görülür

104 Muhabbet Kuşu Motifi:

Kuş motifi mutluluk, sevinç, sevgi, aşk bazen de ölen kişinin ruhu gibi çeşitli anlamlar taşır. Kuş kadın ile özdeşleşen kuş örgesi, özlemi ve haber beklentisini anlatır. Kuvvet ve kudreti simgelediği gibi ölümü de simgeler. Lüleper kiliminde stilize edilmiş formda görülür. Lüleper kilimi dışında da bazı kilimlerde zemine yerleştirilmiş kuş motifleri mevcuttur.

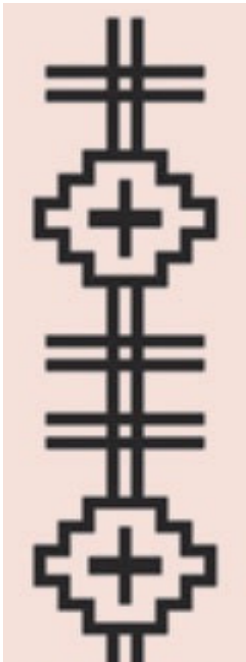
105 Gülsarya Motifi:

Anlamı "Sarya"nın "Gülü" olan kilim ve halı motifinin ilk kez Sarya adlı bir kadın tarafından dokunduğu söylenmektedir. Kilim ve halıda "Eli Belinde" yada "Gelin Kız" adı verilen motif diyagonal şekilde dokunmuştur. Renk birleşimleriyle enine bantlarla ayrılabilirdiği gibi iç içe baklava dilimi tarzında da dokuma yapılabilmektedir.

106 Keçi İzi Motifi:

Avcılığı, üretkenliği ve yiğitliği simgeler. Keçinin kardaki izinden esinlenerek üretilmiş bir motiftir.

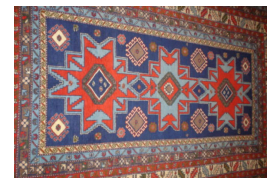
107 Şamari Motifi:

Kuvveti, ölümsüzlüğü, sonun başlangıcını, dünyanın yaratılışını simgeleyen yılan tarağı motifi canbezar ve şamari kilim ve halılarının ana motifidir. Yeryüzünde yılanlar kadar kendisine zıt anlamlar yüklenen bir başka yaratık bulmak mümkün değildir. Bir yanda "tanrı" kabul edilip kendisine tapınılırken, diğer tarafta "insanoğlunun Cennet'ten çıkarılmasının baş suçlusu", "şeytan" olarak değerlendirilir. Türk hikâyelerinde yılan sıklıkla insanoğluna karşı hürmetkâr, sabırlı, misafirperver, dost, yardımcı, merhametli, affedici ve bilge bir mahlûktur. Gerektiğinde insanoğlu uğruna kendini feda etmektedir. Çatal dilli olmasından dolayı dedikodu ve ara bozuculuk işaretidir. Yılan tarağı motifi şamari halılarının ana motifidir.

108 Lezgi Yıldızı Motifi:

Bazı bölgelerde Hun gülü, Türkmen Gülü olarak adlandırılan, sekizgen köşeli yıldız motifi; Kars, Bakü, Şirvan, Kafkasya bölgesinde "Lasghi Yıldızı" olarak bilinir. Şirvan halılarında yaygın şekilde görülen ve Doğu Anadolu halılarında da yer alan yıldız madalyon motiflerinin özellikle Kars ve Iğdır bölgesinde sık kullanıldığı görülmektedir. Bu tasarımın da bire-bir Kafkas bölgesinde kullanıldığı gözlenmiştir. Ayrıca Kars, Iğdır ve Ağrı bölgelerinde bu kompozisyona sahip halılarda bazen yıldız motifinin sıralandığı zeminin boş bırakıldığı görülür. Renk olarak kırmızı ve koyun yününün tabi renklerinin ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir. birlik, beraberlik ve gücü simgeler..

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

109 Damga İm Motifi :

Türkler tarih boyunca aile, oba, oymak, boy, devlet gibi kavramları ifade etmek için belirli figürleri, damga/im kullanmışlardır. İm/damgalar o kişinin, o toplumun varoluşunun simgesidir. Bu uygulama, hem soy ve aile adının sürdürülmesini, hem de aileye ait değerli eşyaların yitirilmemesini sağlamaktadır. Hatta üretilen her dokumanın, her araç gerecin hangi toplumun kültürü olduğunun gelecek nesiller tarafından bilinmesini sağlamıştır. Bugün kullanılan piktogramlar, şirket logoları, hatta rumuzlar bu geleneğin bir uzantısıdır. İm motifi de hayat ağacı motifi gibi ölümsüzlük ve neslin sürdürülmesi ile ilgili motifler arasında yerini almaktadır. İz bırakma tutkusunun ulusal bir yanı yoktur. Toplumların varlıklarını devam ettirme güdüsü evrenseldir. Binlerce yıl altı yüzden fazla uygarlığa beşik olan Anadolu, çeşitli kültürlerin akışını sağlayan bir köprü görevi yapmıştır. Denilebilir ki Anadolu bu medeniyetin kalıntılarının muhteşem bir terasıdır.

110 Ejder Motifi:

Ejder, özellikle Asya kültüründe sıkça karşılaştığımız efsanevi bir hayvan. Sürüngenleri ve çeşitli dinazor türlerini anımsatan betimlemeleriyle ejderler, yaşamlarına yerin altında başlar, gelişimlerini tamamladıktan sonra gökyüzüne yükselip bulutların üzerinde uçarlar. Bitkilerin büyümesini ve otlakların yeşermesini sağlayan onlardır. Hayvancılıkla uğraşan göçebe Türkler için bitkilerin büyümesi ve yeşermesi hayati bir önem taşıyordu. Öyle ki kavimler göçünü başlatarak dünya tarihinin köklü bir değişim geçirmesine neden olan da hayvanları doyuran otlakların giderek azalmasıydı. Bu açıdan bakıldığında, gökyüzünün çarkını çevirerek zamanın akmasına, tarihin değişmesine neden olan hayvanın ejder olması şaşırtıcı değil. Halı motifleri ve anlamları arasında ejder, göçebelerin varoluş sebebine işaret eden önemli bir semboldür. Yağmuru yağdırmasıyla bereketi, kuraklığa neden olmasıyla saygı gösterilmesi ve bazen de korkulması gereken doğayı temsil etmektedir.

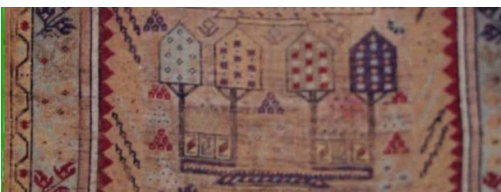
111 Türk Ocağı Motif:

Türkocağı desenli halılar yirminci yüzyılda ortaya çıkmış, yöreye özgü nitelikler kazandırılmaya çalışılmış halılardanıdır. Türkiye'nin en eski ve büyük sivil toplum kuruluşu olan Türk Ocakları 1925-1927 yılları arasında Kırşehir şubesinde halı dokumacılığı kursları açmıştır. Bu kurslarda özel olarak tasarlanan motiflere Türkocağı deseni ve motifi denilmiştir. Türkocağı günümüzde Kırşehir Özbağ'da çok bilinen bir desen adıdır. Yörede dokunana Türkocağı topu adlı göbek düzenleyimi birbirine benzer motiflerden meydana gelmektedir. Ancak dar ve enli kenar suları düzenleyimleri hepsinde farklı motiflerle oluşturulmuştur. Yörede Türkocağı desenli 16 adet halı bulunmuş bunlardan 6'sı incelenmiştir. Bulunan halıların top sayısına göre tek toplu ve üç toplu olarak isimlendirildikleri görülmüştür. Üç toplu olanlara beş arşınlık halı da denilmektedir. Tek toplu ve üç toplu halılar duvar veya sedir halısı olarak dokunmuştur.

112 Çatıkkaş Motifi:

Zikzak çizgiler arasına, bir ters bir düz yerleştirilmiş çiçek motifinin yinelenmesinden meydana gelen çatıkkaş; yaprağa benzer kıvrımlı bitkisel bir süsleme motiftir. Zikzaklı yaprak ve çiçek motifi ile çengel ve çiçek motifinden oluşan kompozisyon dar bordürlerde yan yana yer almaktadır. Halk arasında çatıkkaş olarak bilinen motif Kırşehir halılarında birçok alanda süsleme kompozisyonuna dâhil edilmektedir. bordür süslemesinde kullanılan bu motif çatık bir kaşa benzediği için ÇATIKKAŞ MOTİFİ denilmektedir.

113 Marby Motifi:

Türk düğümlü halılar, Anadolu Selçukluların başkenti Konya'da en güçlü ve etkin dönemini yaşamış Anadolu Selçukluları döneminde Konya, Anadolu Türk halıcılığının merkezi olmuştur. Kayseri, Sivas, Aksaray gibi şehirlerde kurulan halı tezgâhlarında o devrin en güzel halıları dokunmuştur. Türk halılarımızdan Avrupa müzelerindeki en değerli Anadolu erken dönem hayvanlı halısı ise İsviçre'nin Marby Köyü Kilisesi'nde bulunarak müzede koruma altına alınan ve bu yüzden adına Marby Halısı da denilen Anadolu Türkmen dokuması hayvanlı halıdır. halının zemini iki dikdörtgen panel şeklinde olup ortasında sekizgen ve bu sekizgenin içinde bir ağacın iki yanında yüz yüze durmuş kuş figürleri yer alır bu tip kompozisyona sahip çini levhalar Kubad Abad Sarayı çinilerinde bol miktarda vardır. Bazen kuşlar sırt sırta durmuş, bazen de başlarını geriye dönmüş şekilde bazen de yüz yüze resmedilmişlerdir.

114 Eşrefoğlu Motifi:

Halıcılık, Anadolu Selçukluları devrinden sonra gelen Beylikler döneminde de Anadolu'daki önemini sürdürdü. Bu dönemde üretilen halılar, "Beylikler Dönemi Halıları" veya "14.-15. yy. Anadolu Türk Halıları" olarak adlandırılır. EŞREFOĞLU BEYLİĞİ de Anadolu Türkmenlerinin hakimiyetinde güçlü bir beylikti. Eşrefoğulları Beyliği, 13. yüzyılın sonları ile 14. yüzyılın başlarında hüküm süren Anadolu Türk beyliklerinden biriydi. Eşrefoğlu Süleyman Bey, Anadolu Selçuklu Sultanı III. Gıyaseddin Keyhüsrev devrinde (1264-1283) Selçuklu hizmetinde uç beyi olarak bulunuyordu. beylik döneminde Anadolu Selçuklu kültüründen etkilenilse de Eşrefoğlu beyliği sanata önem veren bir beylikti bu dönemde dokunan Türk düğümlü halılar renkleri ve motifleri ile beğenilen yapıtlar arasında bulunuyor. ancak bu dönemden günümüze çok ta bir halı kalamamıştır. Anadolu Selçukluları devrinden günümüze gelen yirmi sekiz halı bilinir: Bu halılardan sekizi Konya Alâeddin Câmîi'nde, üçü Beyşehir Eşrefoğlu Camisi'nde, yedisi, Fustat'ta, beşi Tibet'te, beşi Divriği Ulu Camisi'nde bulunmuştur. Eşrefoğlu camiide bulunan 3 adet halı beylikler dönemi ve orijinal Eşrefoğlu motifidir.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

115

**Fustat Halıları
Motifi:**

Anadolu'dan eski Kahire'ye ihraç edilen Fustat halıları Anadolu beylikleri döneminde Kahire'de bulunan ve "Fustat halıları" adıyla literatüre geçen halının da Selçuklu dönemine ait olduğu ortaya çıkmıştı. Anadolu'dan ihraç edilen dokuma ürünlerinden olan Fustat halıları, 13. İla 15 yüzyılların izlerini taşır. Olağanüstü etkileyicilikteki kırmızı, mavi, yeşil ve sarı tonları ile özgün motiflere sahip Fustat halıları, üretildikleri dönemin Anadolu'su hakkında birer belge niteliğindedir. Fustat halılarında kullanılan özgün motif döneminde FUSTAT MOTİFİ adını almıştır. 9. yüzyıl Fustat'ta bulunan Abbasi Devri halıları bilinen Fustat halıları arasındadır. Abbasiler döneminde dokumacılık, Türklerle birlikte Orta Asya'dan batıya getirilmiş bir kültürel gelenek halini almıştı. Daha sonraları Selçuklu Türkleri'nin hakimiyeti ile önce İslam coğrafyasına daha sonraysa diğer coğrafyalara dağılmıştı. Lamm tarafından Fustat (eski Kahire)'ta bulunan tek argaçlar üzerine sıralanmış ve kısa yün ipliklerle atılmış düğümlerden oluşan iki halı parçası, Doğu Türkistan'daki halıların tekniğini andırmakta. Bunlardan birisi kızıl kahverengi zemin üzerine, koyu mavi, yeşil ve devetüyü renklerinden meydana gelirken; iç içe altıgen yıldızlardan örnek gösteriyor.

116

**Zümrüdüanka
Motifi:**

Bu motife sadece Hereke halılarında rastlayabiliriz. çünkü motif Hereke halıları için özel tasarlanmış bir motiftir. motifte hikayeden daha çok renk uyumu ilmek inceliği ve estetik unsurlar göz önünde tutulmuştur. Hereke halısı, yün ve ipek iplikten üretilen santimetre karede bazılarında ortalama 100 düğüm bulunan, bazılarında ise 400'ü geçen çok ince ve çok değerli el dokuma halı çeşididir. Hereke halıları dünyanın en iyi el dokuma halıları olarak bilinir. Hereke halıları yıllarca süren ve ilmek ilmek dokunan % 100 el yapımı eşsiz kalitede halılardır. Hereke halısı, Türk halı tarihinde önemli bir yer tutmaktadır. Bursa ve çevresinin geleneksel ipekçilik merkezi olması, Hereke'nin tarihi İpek Yolu üzerinde bulunması ve İstanbul'a dolayısıyla Osmanlı Sarayı'na yakın olması halıcılığın bu bölgede gelişmesinde etkili olmuştur. Osmanlı döneminde Sultan Abdülmecit Han tarafından sarayın perdelik, döşemelik kumaş ve halı ihtiyacını karşılamak üzere 1843 yılında kurulan Hereke Fabrika-i Hümayunu 1891 yılında halı üretimine başlamış, çok daha ince düğümlü ve zarif motifli halılar üretilmiştir. İlk dokunan halılar genellikle kaba halılardır (m² deki ilme sayısı düşük halı).

Hereke halıları yurdun çeşitli yerlerinden gelen desinatörlerin çalışmalarından oluştuğu için ekseriyetle çeşitli yörelerin desen karakterini taşımaktadır. Türk göçebe kültürünü yansıtan Topkapı Sarayı'ndan vazgeçerek Avrupalılaştan ve Avrupalılaşmaya çalışan Osmanlı hanedanı, Dolmabahçe sarayını inşa ettirirken eski saraylarından sadece Hereke halılarını taşıtmıştır. İnce halının mukavemetini arttırmak için çözümleri pamuktan yapılmıştır. Desinatörler, Hereke halısına özgü bir çalışma geliştirmişlerdir. Halı ve kumaş desenlerinin, haftanın bazı günlerinde Hereke Fabrika-i Hümayunu'nda görevlendirilen Yıldız sarayı ressamı olan Mösyö Emin Mainz tarafından çizildiği bilinmektedir. 1892 yılından itibaren Hereke Fabrika-i Hümayunu'nda makine halıları da üretilmiştir. Tezgâh sayılarının artması ile yetersiz kalan usta sayısı Gördes, Demirci ve Sivas'tan getirtilen ustalarla karşılanmıştır. Bu ustalar çevre köylerde bu sanatı öğretmiş ve halıcılık kısa sürede yaygınlaşmıştır. Saray halıları ve yabancı devlet adamlarına armağan edilecek değerli halılar burada dokunmaya başladı. Hereke halısında zemin rengi olarak kırmızı pembe, bej, mavi, açık yeşil ve lacivert renkler ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Sarı, siyah, kahverengi, bordo gibi renkler motif içinde ve desenlerin konturlarını belirlemede kullanılmıştır. Zemin rengi kırmızı alındığında bordür rengi lacivert, zemin rengi lacivert alındığında bordür rengi kırmızı olarak kullanılmıştır. Saf ipekten veya pamuk çözgü üzerine yünden dokunan Hereke halılarında, Bursa ipeği ile dokuma yapılmıştır. Hereke yün halılarının desen ilmelerinde, pamuk çözgü ve atkılar üzerine en üstün nitelikli yapağı yün kullanılmaktadır.

120 MOTİF 120 ÖYKÜ

MOTİFLERİN SESSİZ HİKAYELERİ

117 Mucur Motifi:

Orta Anadolu'da küçük bir kasaba olan Mucur'da dokunan bu halıların özelliği, renklerinin çok cazip olmasıdır. Mihrap zemini genellikle kırmızıdır. Havlar uzun ve parlaktır. bu yöreye özgü tek tip motif ve desen kullanıldığı için mucur motifi adını almıştır.

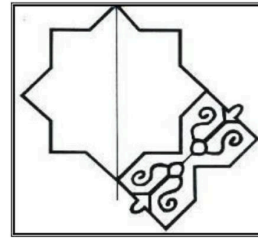

118 Memluk Madalyonu Motifi:

Aslında bu halılar Kahire'de dokunmuştur ve XV. yüzyıl Memluk sanatının kendine özgü arabesk stilini kuvvetli olarak yansıtır. 1517'de Mısır, Osmanlı Türkleri tarafından zapt edildiğinde halı dokuyucuları Kahire'den Anadolu'ya götürülmüştür. Bu nedenle Memluk stilindeki halılar daha sonraları Anadolu'da dokunmuştur. Memlûk halıları esasen Büyük Selçuklunun kültürel izlerini de taşır. Büyük Selçuklu'nun motifleri arabesk bir stilizasyonla memluk motifi haline gelmiştir. Memlûk madaolyon motifi tüm madolyom motiflerinde olduğu gibi madolyanı merkeze alan Tanrı'nın tek ve bir olduğuna atıfta bulunan bir motiftir.

Çizim 1.1: Memluk halılarında kullanılan bordür deseni

Çizim 1.2: Memluk halılarında kullanılan madalyon deseni

119 Dört Sekizgenli Gül Motifi:

Dört sekizgenli gül motifli olarak bilinen bu motif bir grup Anadolu halısının muhtemelen en iyi ve en eski örneğidir. Bu motif, büyük bir haç oluşturan, dört sekizgenle çevrili merkezi bir karenin, dört ayrı köşeye yerleştirilen dörtgen şekillerle birlikte sekiz loblu bir madalyon görünümünden meydana gelmektedir. Günümüze ulaşan az sayıdaki örneklerin hepsinin farklı köylerde, muhtemelen bir yüzyıldan biraz daha uzun bir süre boyunca dokunduğunu düşünülmektedir. dönemine ve kullanım yerine uygun olarak 16.YY da kullanılan bu motif kilise halısı olarak özel siparişlerle dokunmuştur.

120 7 Dağın Çiçeği Motifi:

Hereke halılarının çok önemli motiflerinden olan 7 dağın çiçeğinin öyküsü şöyledir: Yedi tepeli İstanbul deriz hep. Ama bu yedi tepenin eski İstanbul olan sur içindeki yedi tepe olduğundan çoğu insanın haberi yok. Bunlar Topkapı Sarayı tepesi, Çemberlitaş tepesi, Beyazıt tepesi, Fatih tepesi Yavuzselim tepesi, Edirnekapı tepesi ve Kocamustafapaşa tepesi... Tabi o zamanlar Hereke, İstanbul'un bir mahallesi konumunda. Evet, "7 Dağın Çiçeği" İstanbul tepelerinde yetişen çiçeklerden alıyor ismini.

Ve bu halıyla birlikte kullanılan renkler... İnsanın içini ferahlatan, herkes de ayrı bir resim canlandıran bu motif, özellikle lacivert, zeytin yeşili, hardal, gülkurusu, pembe gibi farklı farklı renklerle göz alıyor. bu motif 7 çiçekten oluşmuyor. İstanbul'un 7 tepesindeki 9 farklı çiçekten oluşuyor. Desene baktığınız zaman 9 çiçek olduğunu görürsünüz. Sonuç olarak İstanbul'un çiçeklerini anlatan bir desen olması ve gerçek manada çiçek bahçesini andırması sebebiyle "7 Dağın Çiçeği" çok beğenilen orjinal motifler arasında yer almış.

Türklerden Miras

TÜRK DÜĞÜMLÜ İRAN HALILARI

Bidjar Halısı

Heriz (Serapi) Halısı

Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun 1051 yılında İran sınırlarında başlayan hâkimiyeti İran halı sanatı için bir dönüm noktası olmuştur.

Selçuklu kadınlarından Türklere has dayanıklı çift düğüm tekniğini öğrenen İran Azerbaycanı ve Hamedan bölgeleri günümüzde hala İran zarafeti ve Türk dayanıklılığı ile dokunan muhteşem halılar üretmektedirler.ve bu halıların tamamı Türk düğümü ile dokunur .

Gabbeh Halısı

Bidjar halıları: İran'ın batısındaki bölgeden gelir. En önemli özellikleri Türk çift düğümle dokunmuş olmalarıdır. Renkler pastel ve bej ağırlıklıdır. Motifler genelde bahçe ve çiçek motifleridir.

Gabbeh halıları : İran'ın güneybatısındaki Kaşkay Türk göçebeleri tarafından yapılan Gabbeh halılarındaki özellik motif olmamasıdır. Bir kaç renk ya da tek renkte olabilen bu halılar renkli iplikle motifsiz dokunur.

Tebriz halıları: İran'da Azerilerin yaşadığı Tebriz'de üretilen halılardaki motifler Türk etkisi taşır. Burada dokunan halılar oldukça yüksek düğüm yoğunluğuna sahip değerli İran halılarıdır.ve Türk düğümü ile dokunur .

Heriz (Serapi) halıları: Dayanıklı ve uzun ömür Heriz halıları dayanıklı ve uzun ömürlüdür ve nesiller boyu dayanabilirler. Bu tür halıların 19. yüzyıl örnekleri genellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'daki büyük müzayede evlerinde satışta bulunur. Heriz halılarının sertliğinin bir nedeni de Sabalan Dağı'nın büyük bir bakır yatağının üzerinde bulunmasıdır. Koyunların içme suyundaki bakır izleri, diğer bölgelerden gelen yünden çok daha dayanıklı olan yüksek kaliteli yün üretir. Heris Halısı, Eski zamanların hikayelerinin dokunduğu dünyadaki tek halıdır Türk düğümü ile dokunur.

Tebriz Halısı

Türk Düğümlü Halılar Atlası

TÜRK DÜĞÜMLÜ HALILAR VE MOTİFLERİN HİKAYELERİ SEMİNERİNİN SERGİ SALONUNDAN KARELER

TÜRK DÜĞÜMLÜ HALILAR VE MOTİFLERİN HİKAYELERİ

					
Prof. Dr. Muhittin TUŞ Tarih Profesörü	Osman ÜNAL Uşak Organize Sanayi Bölgesi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü	Umut İbrahim DEMİRÖZ Mimar - Halı Kolleksiyoner Expertiz	Mesut KAYA Sanat Tarihçisi Dokuyan Eller Halı Kilim Evi Sorumlusu	Utku DEMİRÖZ Uşak İletişim Derneği Başkanı	Sümeyra GÜNAY Günay Halı Sahibi

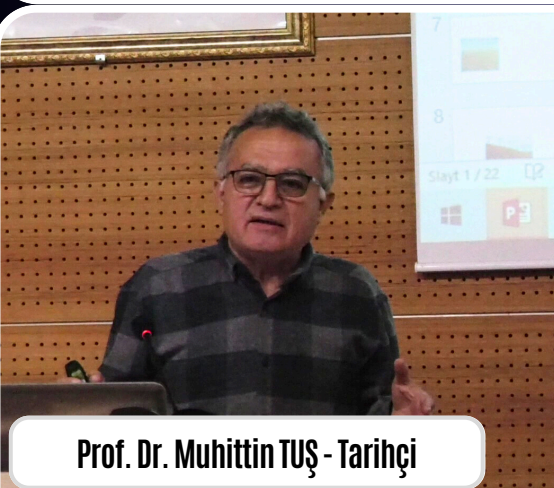
TÜRK DÜĞÜMLÜ HALILAR VE MOTİFLERİN HİKAYELERİ SEMİNERİNDEN KARELER

Şakir Gürel - AVKON Genel Başkanı

Utku DEMİRÖZ - İletişim Derneği Başkanı

Prof. Dr. Muhittin TUŞ - Tarihçi

Umur İbrahim DEMİRÖZ - Ekspertise Koleksiyoner

Önder CAN - Uşak Vali Yardımcısı

Osman ÜNAL - UOSB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü

Sümeyra GÜNAY - Günay Halı Sahibi

Mesut KAYA - Sanat Tarihçisi - Dokuyan Eller Halı Kilim Evi Sorumlusu

TÜRK DÜĞÜMLÜ HALILAR VE MOTİFLERİN HİKAYELERİ SEMİNERİNİNDEN SONRA GERÇEKLEŞTİRİLEN ZİYARETLER

TÜRK DÜĞÜMLÜ HALILAR VE MOTİFLERİN HİKAYELERİ SEMİNERİNİN BASINDA YANSIMALARI

[illegible][illegible][illegible]

İHA Haberler

Abone Gündem Politika Ekonomi Dönüşüm Spor Video Yerel Belgesel Daha

Whatsapp İHA Kurumal EN

KÜLTÜR SANAT - 02 Kasım 2024 Cuma 10:16

Uşak'ta "Türk Düğümlü Halılar Atlası" projesi semineri gerçekleştirildi

İçişleri Bakanlığının Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü ile ortak yürütülen, Türk Düğümlü Halılar Atlası ve Motiflerin Hikayeleri projesi semineri Uşak'ta gerçekleştirildi.

Kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel el dokuma düğümlü halıların kültür içinde korunması, yaşatılması ve bu zengin kültürel birikimin gelecek nesillere aktarılması amaçlandı. İçişleri Bakanlığının Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü ile birlikte yürütülen "Türk Düğümlü Halılar Atlası ve Motiflerin Hikayeleri" projesi kapsamında Uşak'ta seminer düzenlendi. Uşak Müzesi konferans salonunda gerçekleşen seminere Uşak Vali Yardımcısı Önder Can, Uşak İl Jandarma Komutanı Kıdemli Albay Fahri Semiz, Uşak Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Lütfi Özav, Uşak İl Milli Eğitim Müdürü Halil Yücel, öğretmen üyeleri ve öğrenciler katıldı. Seminer, saygı duruşunda bulunulması ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başladı.

Açılış konuşmasını gerçekleştiren Uşak İletişim Derneği Başkanı Utku Demiroz, "Kaybolmaya yüz tutan geleneksel el dokuma el düğümlü halılarımızın kültürümüzün korunarak yaşatılması ve zengin kültürel birikimin gelecek nesillere aktarılmasıdır. Küreselleşen dünyada, yerel kültürlerin korunarak yaşatılması ve evrensel kültürle buluşturulması büyük öneme sahiptir. Tarih boyunca köklü bir mirasa sahip olan Türk El Düğümlü Halı Kültürü, son yıllarda geleneksel değerlerinin hızla kaybetmekte ve çeşitli nedenlerle modernize edilerek aslından uzaklaşmaktadır. Proje ile öncelikle tarihte Avrupa saraylarını süsleyen Uşak el dokuma halılarının ve Türklerle özgü olan el düğümü tekniklerinin dünyanın birçok bölgesindeki halı kültürümüzün ve desenlere ait öykülerin araştırılarak verilerin tek bir kaynağa toplanmasıdır" dedi.

Açılış konuşmasının ardından geçmişten günümüze Türk düğümlü halıların tarihsel önemini Tarih Profesörü

Editörün Seçtikleri

GÜNDEM - 02 Kasım 2024 Cuma 10:16
41 yıl önce seslendirildiği türkü herkesin dilinde

ASAYİ - 02 Kasım 2024 Cuma 10:16
Yunanistan, kaçak göçmenleri denizde ölüme terk etti

GÜNDEM - 02 Kasım 2024 Cuma 10:16
Hem demir dövüyor hem de işiyor

GİYİM - 02 Kasım 2024 Cuma 10:16
126 yıllık tarihi köprü yok olma tehlikesiyle karşı karşıya

[illegible]

CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI ANA SAYFASINDA PROJEMİZE YER VERİLDİ

Türk halıcılığı geleceğe aktarılıyor

İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü ile ortak yürütülen, Türk Düğümlü Halılar Atlası ve Motiflerinin Hikâyeleri projesi semineri Uşak'ta gerçekleştirildi.

Uşak İletişim Derneği Başkanı Utku Demiröz, "Kayb olmaya yüz tutan geleneksel el dokuma el düğümlü halılarımızın kültürümüzün korunarak yaşatılması ve zengin kültürel birikimin gelecek nesillere aktarılmasıdır. Küreselleşen dünyada, yerel kültürlerin korunarak yaşatılması ve evrensel kültürle buluşturulması büyük öneme sahiptir. Tarih boyunca köklü bir mirasa sahip olan Türk El Düğümlü Halı Kültürü, son yıllarda geleneksel değerlerini hızla kaybetmekte ve çeşitli nedenlerle modernize edilerek aslından uzaklaşmaktadır. Proje ile öncelikle tarihte Avrupa saraylarını süsleyen Uşak el dokuma halılarının ve Türklere özgü olan el düğümü tekniklerinin dünyanın birçok bölgesindeki halı kültürümüzün ve desenlere ait öykülerin araştırılarak verilerin tek bir kaynakta toplanmasıdır." dedi.

Sergi ilgi gördü

Açılış konuşmasının ardından geçmişten günümüze Türk düğümlü halıların tarihsel önemini Tarih Profesörü Prof. Dr. Muhittin Tuş, çalışmaları hakkında bilgi veren Sanat Tarihçisi Dokuyan Eller Halı Kilim Evi Sorumlusu Mesut Kaya, halı ve kilim motifleri hakkında bilgileri Osman Ünal, Uşak'ta halı sektörün mevcut durumu ve ulusal, uluslararası satış süreçleri hakkında Sümeyra Günay ve Türk düğümlü halıların koleksiyonerler ve ekspertizler nezdindeki önemini ise Umut İbrahim Demiröz tarafından söyleyişi gerçekleştirildi. Seminer söyleyişlerin ardından serginin gezilmesiyle son buldu.

* Tüm hakları saklıdır. Bu sitede yer alan yazı, haber, fotoğraf, video ve sair dokümanların, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen veya tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca yasal işlem yapılacaktır.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığını aşağıdaki sosyal medya hesaplarından takip edebilirsiniz.

KÖNYE

Yayın Adı : ŞOK

Şehir : İstanbul

Tarih : 03.11.2024

Görsel Kaynak : Uşak İletişim Derneği

İLGİLİ YAZILAR

Ünlü Harmanlı Kanyonu "Kesin Korunacak Hassas Alan" olarak tescil edildi (Bilecik)

İLETİŞİM BAŞKANLIĞI - 27.01.2025

Sinop'ta Mânazara Turnuvası başlıyor

İLETİŞİM BAŞKANLIĞI - 27.01.2025

Çerkeş Halk Eğitimi Merkezince "Geleneksel Kıyafet Sergisi" düzenlendi (Çankırı)

İLETİŞİM BAŞKANLIĞI - 27.01.2025

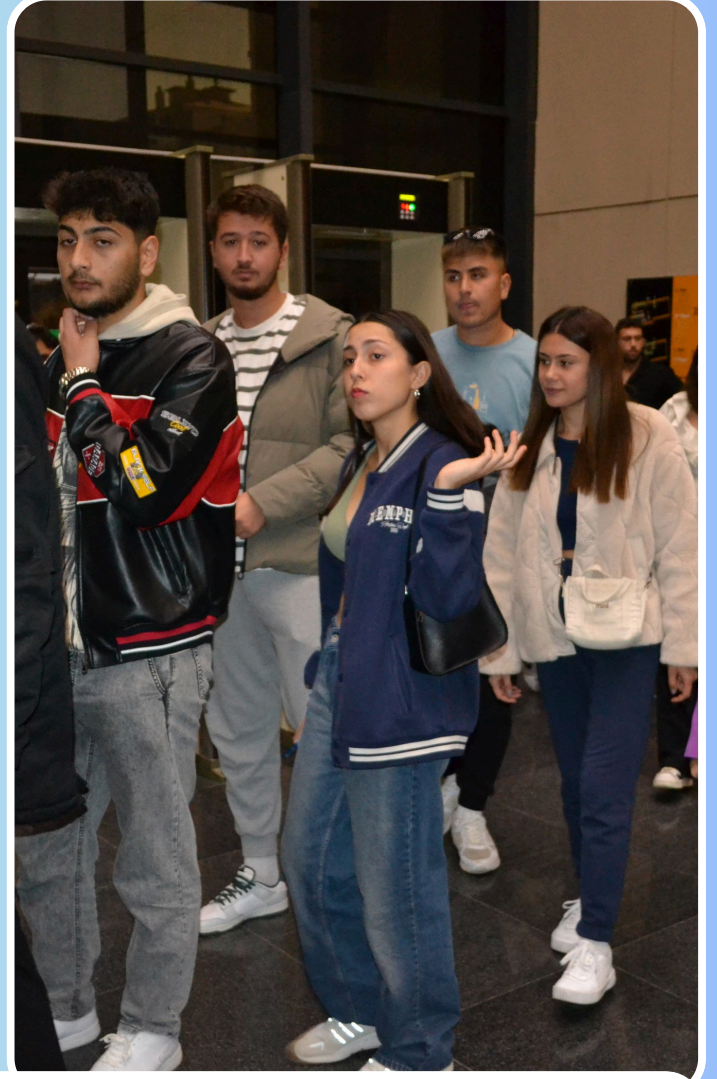
Diyarbakır'da çocuklar sıfır atık hâlinde nisan etkinlikleri var

SEMİNER SONRASI KATILIMCILAR KOKTEYL SALONUNDA BİR ARAYA GELECEK PROJE HAKKINDA DEĞERLENDİRMELERDE BULUNDULAR

Türk Düğümlü Halılar Atlası

**SEMİNERE KATILAN LİSE VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ İÇİN ARAÇ
TAHSİSİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ**

ORTA ASYA'DAN ANADOLU'YA UZANAN BİR ÖYKÜ

Sempozyum Sonrası Türk Düğümlü Halılar Sergilendi. Kafkas, Türkmen, Uşak, Milas, Nevşehir, Konya, İran, Bölgelerine Ait Türk Motiflerinin Türk Düğümü İle Dokunduğu Birçok Halı Sempozyuma Katılanlar Tarafından İncelendi. Sergideki Halılar İçin Koleksiyoner ve Halı Ekspertizi Mimar Umut İbrahim Demiröz'e ve Uşak Valiliği Dokuyan Eller Halı Merkezi Müdürü Mesut Kaya'ya Teşekkür Ederiz.

Türk Coğrafyasının Halıları

MEDENİYET DÜĞÜM İLE BAŞLADI

El düğümü (ya da düğüm atma sanatı), insanlık tarihinin en eski becerilerinden biridir ve kökeni Taş Devri'ne, yani yaklaşık M.Ö. 30.000 yıllarına kadar uzanır. Arkeolojik bulgulara göre, erken dönem insanlar hayatta kalmak için ipler yapmış ve bu ipleri çeşitli şekillerde bağlayarak avcılık, barınak yapımı, taşıma gibi amaçlarla kullanmışlardır. Bu düğümler zamanla ustalık ve çeşitlilik kazanarak birçok medeniyetin günlük yaşamına ve ritüellerine girmiştir.

El düğümünün tarihçesine dair bazı önemli dönemler şöyledir:

- Taş Devri (Paleolitik Çağ): İplerin ve ilk düğümlerin ortaya çıkışı. Mağara resimlerinde düğüm benzeri motifler görülmüştür.
- Antik Mısır ve Mezopotamya: Halat ve düğüm kullanımı gemicilikte, tarımda ve inşaatla yaygındı. Mısırlılar, düğümleri sihirli güçlere sahip semboller olarak da kullanırlardı.
- Antik Çin ve Japonya: Düğümler sadece işlevsel değil, aynı zamanda estetik ve sembolik anlamlara sahipti (örneğin Çin düğüm sanatı).
- Antik Yunan ve Roma: Gemicilikte düğüm kullanımı zirveye çıktı. "Gordion Düğümü" efsanesi, düğümlerin sembolik gücünü gösterir.
- Orta Çağ: Denizcilik gelişti, bu da düğüm çeşitlerinin artmasına neden oldu. Özellikle denizciler arasında düğüm bilgisi çok değerliydi.
- Modern Dönem: Düğümler hem pratik hem de dekoratif amaçlarla kullanılmaya devam etti. Dağcılık, balıkçılık, cerrahi ve sanat gibi alanlarda özel düğümler geliştirildi.

TÜRKLER'DE DÜĞÜM

Türk düğüm geleneği, Orta Asya bozkır kültüründe başlamış, göçlerle birlikte Anadolu'ya taşınmıştır. Göçebe yaşam tarzı, düğüm kullanımını hayati hale getirmiştir:

- Çadır kurulumunda: Halat ve bağlar için düğümler hayati öneme sahipti.
- Hayvan koşumlarında: At koşumları, eyer bağları için sağlam ve hızlı düğümler kullanılırdı.
- Eşya taşımacılığında: Düğümler, yükleri sabitlemekte kullanılırdı.

El Sanatlarında Düğüm: Türk el sanatlarında düğüm, hem teknik hem estetik bir unsur olarak yer bulur:

HERAKLES DÜĞÜMÜ: Kökeni Mısır'a uzanan bu düğüm, Antik dönemde MÖ. 4. yüzyılda özellikle takılarda (bileklik, yüzük, kolluk, başlık, diadem vs.) ve mücevherlerde kullanılmaya başlanmıştır.

İnsanlığı modern çağla tanıştıran denizcilikte en önemli unsurlardan birisi de gemici düğümleridir.

Çinlilerde düğüm tekniklerinin bir sanatı vardır ve her düğümün bir anlamı olduğuna inanılır. Halen bu sanatı ve geleneği bir çok objede kullanıyorlar..

Çin düğüm sanatı elbise süsü

İzcilikte çok önemli yere sahip olan izci düğümleri

Geleneksel orta Asya Türk çadırında halen Türk çadır bağı (düğümü) kullanılır.

Halılarda:

- "Türk Düğümü" olarak bilinen çift düğüm, halı dokumacılığında simetrik, sağlam yapısıyla öne çıkar.
- Bu düğüm, Anadolu Selçukluları ve sonrasında Osmanlılar tarafından geliştirilerek klasik halı sanatı hâline gelmiştir.

Kilim ve Yaygı Motiflerinde:

- Bazı kilim motifleri, stilize edilmiş düğüm sembolleri taşır.
- Düğüm motifleri çoğunlukla birlik, koruma, sadakat, bereket gibi kavramları temsil eder.

İnanç Sistemlerinde Düğümün Sembolizmi

Şamanizm ve Halk İnançları

- Düğüm, ruhları bağlamak, korumak, yönlendirmek gibi amaçlarla sembolik olarak kullanılırdı.
- "Bağlama" ritüelleri: Birini uzak tutmak ya da etkilemek için iplik düğümlenirdi.
- Nazar ve kötülüklerden korunmak için düğümlü muska ve tılsımlar hazırlanırdı.

Dualar ve Dilekler

- Dualar edilirken bez parçalarına düğüm atılırdı.
- Dilek ağaçlarında düğümlü bezler hâlâ bu inancın yaşayan örneklerindendir.

Türk-İslam Sanatında Düğümsel Geometri

- Selçuklu ve Osmanlı mimarisinde, çini ve taş işçiliğinde düğümsel geçmeler yer alır.
- Sonsuzluk düğümleri (örneğin "geçme yıldızlar") Tanrı'nın sonsuz kudretini simgeler.

TEŞEKKÜR EDERİZ

Kendi alanında başlı başına bir kaynak olacak ve tarihe Türk Düğümlü halılarımızın aktarılmasını sağlayıp kültürümüzü yaşatacak, böyle nadide bir eserin ortaya çıkmasında,

Uşakta görev aldığı sürede projemize baştan sona güvenen destek veren dönemin **Uşak Valisi Dr. Turan Ergün'e**

Bu eserin devamının sürülmesinde ve bitirilmesinde, sürekli desteklerini ve ilgisini gördüğümüz **Valimiz Dr. Naci Aktaş'a**

Uşak Ticaret ve Sanayi Odası Başkanımız Suat Selim Kandemir, UTSO Meclis Başkanımız Osman Çalikuş ve çok değerli **UTSO Yönetim Kurulu üyeleri** ve **Genel Sekreteri Utku Yumuşak'a** ve tüm personeline,

Türk Düğümlü halılar ve motiflerine ilgisiyle bilinen ve şirketinin logosunu bile Türk motifli desenlerden seçen **Dr. Burak Öztan'a**,

Haberlerimizin tüm Ülkemize ve Dünya'ya ulaşmasında ve ülkemizin en güzide medya yayın kuruluşları sahip yönetici ve habercilerinin, sivil toplum örgütlerinin projemizde bir fiil bulunmasında çok büyük desteğini gördüğümüz **Uluslararası Basın konfederasyonu Genel Başkanı Şakir Gürel** ve **Genel Sekreteri Sultan Taptık'a** ve bizzat proje merkezimiz olan Uşak iline gelerek ilgi ve desteklerini gösteren çok değerli basın kuruluşlarımızın, Konfederasyon, federasyon, birlik ve dernek yönetici ve başkanlarına,

Uşak Sivil Toplumla ilişkiler İl Müdürümüz Ramazan Erol ve çok değerli personeline,

Engin bilgileriyle seminerimize katkı veren,

Prof. Dr. Muhittin Tuş'a, **Uşak Organize Sanayi Bölgesi Teknik Anadolu Lise Müdürü Osman Ünal'a**, **Mimar ve Eski Halı Koleksiyoneri Umut İbrahim Demiröz'e**, Halı dokuma atölyesi ve mağazası sahibi **Sümeyra Günay'a**, **Sanat Tarihçisi Mesut Kaya'ya**, döneminin **İl Kültür ve Turizm Müdürü Dr. Sabri Ceylan'a**, **Müze Müdürümüz Şerif Söyler'e**,

SONER DEMİRÖZ - PROJE KOORDİNATÖRÜ

Öğrenci ve öğretmenleriyle ve projemize bizzat gelerek destek veren **Uşak Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ekrem Savaş'a** ve **Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Lütfi Özav'a**, **İl Milli Eğitim Müdürümüz Halil Yücel'e**, **il Jandarma Komutanı Kd. Albay Fahri Semiz'e**, **Defterdar Yüksel Ertekin'e**, ismini burada yazamadığımız onlarca Sivil Toplum Başkan ve yöneticilerine, yüzlerce çok değerli dostlarımıza, yazarlarımıza, konuşmacılarımıza çok değerli Profesör, Doçent, Öğretim Üyeleri ve salonumuzu dolduran tüm katılımcılarımıza, bu eserin Ülkemize kazandırılmasını ve projeyi uygulamamızı sağlayan

T.C. İçişleri Bakanlığımız ve T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünün, başta **Bakanımız ve Genel Müdürümüz** ile **Yardımcıları** olmak üzere her kademesinde görev yapan güzide devlet görevlilerimize, projemize destek veren tüm kurum ve kuruluşlarımıza, katılımları ile projemize değer veren tüm katılımcılarımıza ve atlasımızın hazırlanmasında çok ciddi emekleri ve destekleri olan **Feyzi Tokat** ve **Mehmet Arda Demiröz'e** Bir kez daha sonsuz teşekkürlerimizi, saygı ve selamlarımızı sunarak, türünde en önemli ve detaylı bir kaynak olacak bu projenin sonucu olan bu atlasımızın Ülkemize ve Dünyaya olumlu katkılar sunmasını temenni ederiz.

SONER DEMİRÖZ - PROJE KOORDİNATÖRÜ

TÜRK DÜĞÜMLÜ HALILAR ATLASI & MOTİFLERİN HİKAYELERİ

TÜRK DÜĞÜMLÜ HALILAR VE MOTİFLERİN HİKAYELERİ ATLASI

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

**SİVİL TOPLUMLA
İ L İ Ş K İ L E R**

GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KATKILARI İLE HAZIRLANMIŞTIR

